

A következő láncszem

ELMÉLETI FELADATAINK ÉS A PÁRTOKTATÁS

Rajk László megnyitója
Révai József előadása és zárszava,
Biró Zoltán előadása és zárszava,
Gerő Ernő zárszava
a Magyar Dolgozók Pártja
I. Országos Oktatási Értekezletén
1948 szept. 25—26-án.

Felelős kiadó: Rényi Péter.

Világosság-nyomda, Budapest 10393. — Felelős vezető: Eperi István.

Rajk László

megnyitó beszéde

Kedves Elvtársak! Üdvözlöm Pártunk központi Vezetősége nevében az értekezlet résztvevőit. Pártvezetőségünk és az értekezlet nevében forró üdvözlünket küldöm pártunk vezérének, Rákosi elvtársnak.

Elvtársak! Rákosi elvtárs 1948-at a fordulat esztendejének jelölte meg — és helyesen. Hazánkban alapvető változások mentek végbe. A munkásság, vele együtt a dolgozó parasztság szilárdan kézbe vette az államhatalmat. A dolgozók demokratikus államhatalmával együtt szilárdak gazdasági alapjaink is. Államosított gyáraink, üzemeink, — és a földek is nem kevesek hasznára, hanem a magyar nép javára termelnek: a dolgozók életszínvonala állandóan, fokozatosan emelkedik.

Röviden: a Magyar Kommunista Párt, a Magyar Dolgozók Pártja következetes marxista-leninista vezetése mellett, a munkásosztály, szövetségben a dolgozó parasztsággal, megvalósította a dolgozó magyar nép nagy célját, melyet a felszabadulás után tűzött ki maga elé, Magyarország népi demokratikus ország lett. Erre az alapra tovább lehet és tovább kell építenünk. A fejlődésben nincs megállás. Az irány, a cél: népi demokrácián át a szocializmus, a szocialista Magyarország megteremtése!

Bármilyen nagyok is eredményeink, — még sincs semmi okunk arra, hogy fejünkbe szálljon a dicsőség —, mondotta Gerő elvtárs a két munkáspárt Egyesülési Kongresszusán. Belső osztályellen-ségeinket megvertük, de nem semmisítettük meg. A megvert ellenség megsokszorozza erejét, hogy megpróbálja visszahódítani elveszített hatalmi pozí-

cióit és gazdasági javait. A külső, idegen, nemzetközi imperialista elemek pedig nemcsak országhatárainkon kívül, de országhatárainkon belül is szervezkednek, s folytatják kártevő aknamunkájukat. Ezt mutatják az éppen most leleplezett MAORT-szabotázs cselekmények.

Nincs békés belenövés a népi demokráciából a szocializmusba. A népi demokrácia is szívós, kemény, elkeseredett harcban született meg a munkásosztály és a dolgozó nép ellenséges elemeivel szemben. Ezek az osztályellentétek nem csökkenni fognak és eltűnni, hanem éppen ellenkezőleg: nőni és kiélesedni. Az út a népi demokráciából a szocializmusba az osztályharc útja, melyet megkerülni nem lehet! Ezen az úton csak egy olyan párt képes végigvezetni népünket győzelmet-győzelem után aratva, amely ideológiailag-politikailag és szervezetileg egységes, — ilyen párt, ez a párt a Magyar Dolgozók Pártja! Éppen ezért kötelességünk és ezt szabja ki ránk parancsolólag népünk jövője iránti felelősségünk is, — hogy ébren őrködjünk pártunk egysége fölött. Ezért helyes Politikai Bizottságunk határozata, hogy a tagfelvételt átmenetileg megszüntette, s utasította pártszervezeteinket pártunk sorainak felülvizsgálására, az osztályidegen elemek eltávolítására.

Nem elég azonban csak őrködni pártunk egysége fölött. — Pártunk egysége az ideológia, az elmélet tisztaságában kell foganjon. Fel kell vértéznünk pártunk minden egyes tagját Marx—Engels—Lenin és Sztálin tanításaival — meg kell acéloznunk pártunkat a marxizmus-leninizmus tudományának elsajátításával. Ennek a feladatnak az elvégzését Rákosi elvtársunk pártunk központi feladataként jelölte meg „A következő láncszem”-ben.

Jugoszlávia szomorú esete mutatja, hogy az ideológiai zűrzavar posványba, a szocializmus feladásába, kispolgári nacionalizmussal a nemzetközi munkásosztály és az emberi haladás elárulásába, előbb-utóbb az imperializmus zsoldos táborába vezet.

Az előttünk álló nagy feladatok elvégzésénél szükséges, hogy a marxizmus-leninizmus reflektor fényével világítsunk rá a már megtett és az előttünk álló útszakaszok elméleti problémáira. Ez fog

megkímélni bennünket minden súlyosabb hibától és tévedéstől. Ez fogja biztosítani állandó-fokozatos fejlődésünket a szocializmus felé! És nem utolsó sorban; ez fogja biztosítani azt, hogy mentve minden kispolgári nacionalizmustól, népünk ügyével együtt jól fogjuk szolgálni a haladó népek nagy közös frontját, élén az emberi haladás, a béke és népek boldogulásának legnagyobb biztosítékával, a hatalmas Szovjetunióval!

Eltársaim! Ez az értekezéslet nem egy értekezéslet a sok közül. A „fordulat esztendejé”-ben ennek az értekezésletnek fordulatot kell jelentenie pártunk ideológiai-politikai belső életében, olyan értelemben, hogy sokkal szervezettebben mint eddig, kell irányt vennünk arra, hogy pártszervezeteink forradalmi gyakorlatát áthassa Marx, Engels, Lenin és Sztálin forradalmi elmélete!

Révai József

ELMÉLETI FELADATAINK
ÉS A PÁRTOKTATÁS

(BESZÁMOLÓ ÉS ZÁRSZÓ)

Tisztelt Elvtársak! Ennek az első Országos Oktatási Konferenciának az összehívása komoly esemény pártunk életében. Komoly esemény két szempontból. Először: rámutat arra, hogy elméleti, ideológiai téren hiányok, mulasztások, elmaradás mutatkozik pártunk életében. Ide s tova közel négy esztendeje, hogy legális, sőt kormányzó párttá lettünk: mégis, most először jöttünk össze országos értekezletre elméleti, ideológiai munkánk problémáinak megbeszélésére. Fontos esemény ez a konferencia továbbá azért, mert összehívása mutatja, hogy Központi Vezetőségünk látja az ideológiai téren elkövetett mulasztásainkat, látja elmaradásunkat és el van szánva rá, hogy ezen a téren is fordulatot teremtsen.

Kell-e bizonyítanom, elvtársak, hogy az elméleti munka elhanyagolása, az ideológiai kérdések iránti közömbösség mindig, a nemzetközi munkásmozgalom egész történetében: vagy maga is az opportunizmus megnyilvánulása volt, vagy legalább hozzájárult az opportunizmus felburjánzásához, segített megteremteni a talajt, amelyen az opportunizmus tenyészett. A szűk praktikizmus, az egyik napról a másikra való munka, az idegenkedés a perspektíva tisztázásával szemben: egymagában is szülőanyja az opportunizmusnak. Aki nem lát az orránál túl és nem is igyekszik túl látni az orrán, az múlhatatlanul elveszti az irányt, az kell, hogy hibákat kövessen el és előbb vagy utóbb letérjen a szocializmusért való harc, a marxizmus-leninizmus útjáról. Nem hiába ostromozták mindig nagy tanítóink, Marx, Engels, Lenin és Sztálin a szűk gya-

korlatiasságot. Nem hiába tanított Lenin arra, hogy: „... az élenjáró harcos szerepét csak az a párt tudja betölteni, amelyet élenjáró elmélet vezet“.

Sztálin pedig arra tanított, hogy: „... a forradalmi gyakorlatot össze kell kapcsolni a forradalmi elmélettel“, hogy: „... csakis az elmélet adhatja meg a mozgalomnak azt a biztonságot, a tájékozódás erejét és a környező események belső összefüggéseinek megértését, mert az elmélet és csakis az elmélet segíthet a gyakorlatnak megérteni nem csupán azt, hogy hogyan és hová haladnak az osztályok a jelenben, hanem azt is, hogy hogyan és hová kell haladniuk a közeljövőben“.

De nemcsak arról van szó, hogy megértsük az elmélet jelentőségét általában, hanem arról is, hogy megértsük különleges jelentőségét a mai helyzetben.

Az osztályharc élesedik az országban és a nemzetközi terepen. Napirendre kerül a szocializmus alapjainak a lerakása nemcsak a városban, hanem a falun, a mezőgazdaságban is. Ezért szükséges, hogy pártunkat felvértezzük ezekre a harcokra, hogy leküzdjük az ingadozást saját sorainkban, hogy hadat üzenjünk a kispolgári hangulatoknak és nézeteknek a pártban, hogy felfegyverezzük a párttagságot a külső és a belső osztályellenség nyomásával szemben, amely érezteti hatását a párton belül is. Az elmélet különleges jelentősége tehát ma abban áll, hogy segít és segítenie kell pártunkat szilárdabbá, egységesebbé, harcosabbá tenni.

Az elméleti színvonal emelését tehát ugyanazok az okok tüzték napirendre, amelyek napirendre tüzték és szükségessé tették párttagságunk felülvizsgálását, a tagfelvételi és tagjelölt felvételi zárlatot, egyszóval a változtatást eddigi szervezési politikánkban.

Azokra a veszélyekre, amelyek elméleti elmaradásunkkal járnak, elsőízben Rákosi elvtárs mutatott rá nagyjelentőségű cikkében, „A következő láncszem“-ben. Rákosi elvtárs itt sürgős változtatást követelt ezen a téren és ráirányította pártfunkcionáriusaink, párttagságunk, sőt azt hiszem nem túlzok, ha azt mondom, hogy egész népünk figyelmét az elméleti munka, a tanulás és oktatás döntő jelen-

tőségére. Rákosi elvtárs cikkének megjelenése óta letagadhatatlanul történtek is bizonyos lépések előre. Egész pártunkat elfogta a tanulási láz. A pártoktatás hálózata, legalább mennyiségi értelemben, lényegesen kiszélesedett. De épp eközben tapasztaltuk, hogy baj van minőségi vonatkozásban, hogy nem tisztáztunk elméletileg igen fontos kérdéseket, amelyek tisztázása nélkül nem tudnák világos perspektívát adni pártunknak.

Kétségtelen, hogy elméleti elmaradásunk összefügg a magyar demokrácia utolsó éveinek küzdelmével. Bizonyos fokig érthető és taktikailag helyes volt, hogy céljainkért harcoltunk és nem kiabáltunk róluk túl sokat. Nem akartunk fegyvert adni az ellenség kezébe, abból indulván ki, hogy az osztályharcban is érvényes a haditudománynak az az elemi szabálya: terveinket nem szabad felfedni az ellenség előtt. De néha — valljuk be — kissé megfeledeztünk róla, hogy a perspektíva elhallgatásával megnehezítjük ugyan az ellenség dolgát, de ugyanakkor saját táborunk ideológiai összeforrásának is ártunk. Néha a taktikai szempontok követésénél túlmentünk a megengedett határon, elhanyagolva a perspektíva tisztázását. De említhetnénk ezenkívül más példákat is, így a sokszor túlzásba menő engedékenység az egyházi reakció és az egyház ideológiájával szemben.

Eltársak! A JuKP vezetősorozatjának árulása és lengyel testvérpártunk vezetőségének immár megoldott válsága ráknézve is intő példa: mi sem vagyunk eléggé felvértezve hasonló eltévelyedésekkel szemben. A talaj hasonló hibákra megvan nálunk is: vannak nálunk is tőkés elemek a gazdaságban, városban és falun egyaránt, a politikai életből sem kűszöböltük ki még teljesen befolyásukat, van nálunk is imperialista nyomás, vannak nálunk is kispolgári rétegek a pártban, amelyek a szocializmushoz való további fejlődésünk elkerülhetetlen nehézségei láttán ingadozni fognak és részben már ingadoznak is.

Az ideológiai munka megjavítása pártunk elméleti színvonalának emelése ezért jelenti azt a bizonyos „következő láncszemet”: az ideológiai munka

megjavítása egyik legfontosabb eszköze pártunk felfegyverzésének ezekkel az ingadozásokkal, a nehézségek előtt való megtorpanással szemben, a tőkés és kispolgári elemek, valamint az imperialisták nyomásával szemben Pártunk soraiban.

Vegyünk példát ezen a téren is nagy testvérpártunkról, a SzUK(b)P-ről. A Bolsevik Pártot mindig az elméleti következetesség és a marxizmus-leninizmustól való letérések és elhajlások iránti ideológiai kérlelhetetlenség jellemezte. Tanúi voltunk ennek az elméleti következetességnek és kérlelhetetlenségnek a második világháború után, amikor a SzUK(b)Pártja rendre, sorra fellépett az irodalom, a képzőművészet, a zene, a filozófia, a biológia, a tudomány területén észlelhető burzsoá befolyással és elfajulással szemben. Felejtethetlen Zsdanov elvtársunknak ezekben a tisztítóharcokban az ideológiai fronton kimagasló szerepe volt. Pedig elvtársak, a SzUK(b)Pártja összehasonlíthatatlanul jobb helyzetben van, mint mi. A Szovjetunióban nincsenek kizsákmányoló osztályok, nincsenek maradványaik sem. Nálunk vannak. A Szovjetunióban más a Párt összetétele, mint nálunk. Ott nem homályosodott el a liberális tagtoborzás, a Párt kapuinak tágranyitása miatt a Párt élesapat jellege úgy, mint nálunk. És mégis azt látjuk, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja hatalmas munkát végez elméleti téren, gondosan ügyel arra, hogy a marxizmus-leninizmus elméleti fegyverein ne essék csorba, kiindulva abból, hogy bár a kizsákmányoló osztályok rég megsemmisültek, hogy bár a gazdaságban és a politikában felszámolták a kapitalizmus minden maradványát, ideológiai téren, az emberek gondolkodásában vannak még ilyen maradványok és az imperializmus ezekre a maradványokra támaszkodva érvényesíteni tudja bomlasztó hatását még akkor is, ha a belső osztályerőkre már nem is tud támaszkodni.

Nálunk azonban tud még rájuk támaszkodni. Amiből az következik, hogy nálunk kétszeresen szükséges lenne a tőkés elemek elleni harc és az imperialista befolyás elleni védekezés érdekében a mozgósítás az ideológiai fronton, a párton belül és a pár-

ton kívül. Ideológiai kérdésekben is ideje, hogy véget vessünk a rothadt liberalizmusnak, az ellenséges ideológia burjánzásának és eltűrésének, ezen a téren sem szabad a dolgok szabad, automatikus mozgására rábízunk magunkat.

A gyakorlat érdekei, a mindennapi harc érdekei követelik tehát az ideológiai kérlehetlenség és következetesség szellemének felébresztését és kifejlesztését pártunkban.

II. A NÉPI DEMOKRACIA FEJLŐDÉSENEK NÉHANY FŐBB PROBLÉMAJA

Eltársak! Pártunk elméleti felvértezésének alapfeltétele az, hogy tudatosítsuk, elméletileg fogadjuk meg demokráciánk közel négyéves fejlődésének harci tapasztalatait, hasznosítva eközben a nemzetközi munkásmozgalom tapasztalatait és mindezt egybevetve a Bolsevik Párt harci tapasztalataival. Ahhoz, hogy a Párt megértse az új helyzetet és az új feladatokat, ahhoz ismerni kell népi demokráciánk eddigi útját, azt, hogy honnan indultunk és hová érkeztünk, ismerni kell az osztályviszonyok megváltozását, a gazdasági és a politikai, hatalmi eltolódásokat az országban.

Hogy honnan indultunk és hová érkeztünk: erre a kérdésre már válaszolt Egyesületi Kongresszusunk és pártunk programnyilatkozata. A programnyilatkozatunk megállapítja, hogy demokráciánk fejlődése, belső harcai során kiszorultak a hatalomból és a kormányzatból a tőkésosztály képviselői, valamint jórészt a zsírosparasztság, kulákság képviselői is. Megállapítja programnyilatkozatunk, hogy ma Magyarországon a munkásosztály és a vele szövetséges dolgozó parasztság van hatalmon és hogy a munkásosztály vezetését egyre inkább elismeri népünk többsége. Beszél programnyilatkozatunk arról is, hogy tennivaló a nagy sikerek után is van éppen elég, mert a termést még nem takarítottuk be, mert vannak még tőkés, sőt feudális és

fasiszta maradványok is az ország gazdasági, politikai és kulturális életében.

Én nem akarom az elvtársakat most untatni azal, hogy részletesen felsoroljam mindazt, amit programnyilatkozatunk, amit Rákosi elvtárs kongresszusi referátuma a belső magyar osztályerőviszonyok, a magyar gazdasági és politikai élet alapvető szerkezeti változásairól megállapított. Csak néhány kérdésre akarok bővebben kitérni, amelyről szó volt ugyan kongresszusunkon, de amelynek részletesebb tisztázása feltétlenül szükséges.

a) *„A viszonylag békés fejlődés“ kérdése
és az osztályharc kiélesedése*

Pártiskoláinkban, szemináriumainkban, de az egész párttagságban is ezzel kapcsolatban bizonyos zavarok mutatkoznak. Programnyilatkozatunk szerint „a magyar népi demokrácia sajátos, viszonylag békés átmenet a szocializmusba“. Sok elvtárs visszagondol az összeesküvők, Nagy Ferencék, Sulyokék és Pfeifferék, valamint a jobboldali szociáldemokraták ellen megvívott harcainkra, azokra a nagy tömegakciókra, amelyeknek a fegyveréhez kellett nyúlnunk, a magyar reakció igen erős hadállásai megrohamozására, sokan visszagondolnak azokra az éles osztályharcokra, amelyeket az utolsó három és fél esztendőben meg kellett vívnunk s mindenre visszagondolva, felveti a kérdést: miféle „békés fejlődés“ volt ez a három és fél esztendő? Ha ez béke volt, akkor nehéz elképzelni, hogy mi hát a harc.

Ha „viszonylag békés fejlődés“-en azt értjük, hogy az ellentétes érdekű osztályok egymás keblére borulnak, vagy ötven százalékra kiegyeznek, vagy pedig azt értjük, hogy az ellentétek az osztályok között egyre kisebbek lesznek, összezsugorodnak és a végén a népi demokrácia jegyében farkas és bárány, munkásság és tőkésosztály közösen és békésen isznak a szocializmus patakjának a vizéből, — ha ezt értjük „viszonylag békés fejlődés“ alatt, akkor természetesen nem lehet szó a békés fejlődésről.

Amikor mi „békés fejlődésről“ beszélünk, hozzátesszük mindig azt a kis, de nem jelentéktelen fenn tartást, hogy „viszonylag“, amivel azt akarjuk kifejezni, hogy a békés fejlődés is harcok után vezet előre.

A népi demokrácia, mint „viszonylag békés út“ a szocializmushoz, csak azt jelenti és semmi egyebet, hogy: 1. a munkásosztály Magyarországon a német fasizmus elleni háború sajátos körülményei folytán kormányra tudott jutni és nemcsak kormányra, hanem fontos hatalmi pozíciók birtokába is *nem polgárháborúban*, hanem a Szovjetunió, a Szovjet Hadsereg segítségével, amely hadsereg a háborúban — úgyszólván helyettünk — összezúzta a nagybirtok és a nagytőke államgépezetének döntő részeit és így szabaddá tette az utat a magyar dolgozók felemelkedése előtt a hatalomba. 2. Ezeknek a hatalmi pozícióknak a birtokában a magyar munkásosztály szövetségben a dolgozó parasztsággal lépésről lépésre tudta visszaszorítani és kiszorítani a tőkésosztályt a maga gazdasági és hatalmi pozícióiból. 3. A Szovjetunió világpolitikai súlya és a magyar demokráciának nyújtott támogatása következtében a magyar nagybirtokos és nagytőkés reakció nem tudta kiszorítani a magyar munkásosztályt hatalmi pozícióiból és a kormányzatból úgy, mint nyugaton. Továbbá: a hatalomból egyre jobban kiszoruló tőkésosztály külföldi imperialista támogatói nem tudtak polgárháborút nálunk kirobbantani, az imperialistáknak a magyar reakció számára nyújtott támogatása nem ölthette magára a nyílt intervenció formáját és ennek következtében elkerülhetővé vált, hogy a magyar munkásosztály szövetségben a parasztsággal forradalmi diktatorikus módszereket alkalmazzon a tőkés rend fenntartásáért, illetve visszaállításáért körömmel és foggal harcoló osztályellenséggel szemben. Végül: annak következtében, hogy a magyar átalakulás, mint függetlenségi harc indult és elsősorban a feudális maradványok eltakarításáról kellett gondoskodnia, a magyar munkásosztály igen széles bázisra támaszkodhatott, széles szövetséges táborot gyűjthetett maga köré, míg a feudálisokkal szövet-

séges tőkésosztály nagyban és egészben el volt szigetelve.

A mi népi demokráciánk békés fejlődése ezt jelenti, csak ezt és semmi egyebet. És igaza van pártunk programnyilatkozatának, amikor megállapítja, hogy a népi demokrácia sajátos út a szocializmus-hoz, de ez alatt a „sajátos jelleg“ alatt semmiesetre sem szabad azt érteni, hogy a népi demokrácia valamiféle harmadik út a kapitalizmus és a szocializmus között. A mi fejlődésünk, a mi utunk a szocializmus-hoz, kétségkívül különbözik attól a fejlődéstől, amelyen a Szovjetunió népei jártak 1917 novemberétől. De ez a különbség, melynek alapja a mi nemzeti történelmünknek, országunk gazdasági és politikai fejlődésének sajátosságai, ez az eltérés a fejlődés *formáira*, de nem tartalmára, nem lényegére vonatkozik. A cél a szocializmus itt is, ott is. Ebben a kérdésben a Párt számára életkérdés a teljes tisztánlátás. Csak ha világosan látjuk, hogy a népi demokrácia nem valamiféle harmadik út, amely egészen máshová vezet, mint a szocializmus felépítésének útja a Szovjetunióban, hanem ugyanoda, — csak akkor ismerhetjük fel egyben világosan azt az igazságot is, hogy minden formai sajátosság és eltérés ellenére a mi népi demokráciánkra is érvényesek a kapitalizmus és a szocializmus közötti átmeneti korszaknak Marx, Lenin és Sztálin által kidolgozott alaptörvényei. Ezek az alaptörvények mind a gazdaságra, mind pedig az államhatalomra vonatkozóan érvényesek.

Ezekután, elvtársak, azt hiszem könnyebb válaszolni arra a másik kétkedő kérdésre: nincs-e ellentmondás a „viszonylag békés fejlődés“ tétele és az osztályharc kiélesedésének tétele között. Ha igaz az, hogy nálunk ezt a „viszonylag békés fejlődés“-t az tette lehetővé, hogy a magyar nagybirtokos és nagytőkés osztályok — a különleges történelmi körülmények folytán — nem tudták megakadályozni a munkásosztály részleges hatalomra kerülését a háború után és később sem tudták megakadályozni e hatalmi pozíciók állandó kiszélesítését és megszilárdítását — és ez a kétségkívül igaz —, akkor nyilvánvaló, hogy mindezzel az osztályharc e kiélesedése

nincs ellentmondásban. Lenin és Sztálin tanítottak arra, hogy minél inkább veszítenek tért a hatalomért való küzdelemben a kizsákmányoló osztályok, minél inkább nyomulnak előre ebben a harcban a dolgozó osztályok, hogy minél gyengébbek lesznek a letűnő osztályok és minél erősebbek az államlan és a gazdaságban egyaránt felemelkedő osztályok, annál elkeseredettebb, dühösebb, elszántabb, vadabb és eszeveszettebb ellenállást fejtenek ki a történelem szemétdombjára kerülő nagybirtokos és tőkésosztályok. „Az életük végét járó osztályok — mondja Sztálin — nem azért állanak ellen, mert erősebbek lettek mint mi, hanem azért, mert a szocializmus gyorsabban nő, mint ők és ők gyengébbekké válnak, mint mi és éppen azért, mert ők gyengébbekké válnak, érzik létük utolsó napjait és kénytelenek minden erővel, minden eszközzel ellenállni.“ Lenin 1919-ben épp a magyar munkásosztályhoz intézett üdvözlő levelében fejti ki, hogy a kizsákmányoló osztályok ellenállása a munkásosztály hatalomra jutásával nem szűnt meg, hanem csak „formáit változtatja és sok tekintetben még elkeseredettebbé válik“. Amikor nálunk a kizsákmányoló osztályoknak még részük volt a hatalomban, még Nagy Ferenc volt a miniszterelnök, még a kezükben volt a magyar bankhálózat és a magyar gyáripár, akkor a tőkés, a nagybirtokos osztályok osztályharca sok tekintetben kevésbé volt elkeseredett, mint ma, amikor nem részesek már a hatalomban, nem Nagy Ferenc a miniszterelnök, a bankok és a gyáripár nincs az ő kezükben. Akkor még reménykedtek a legális parlamenti eszközök sikerében, a munkásosztály hatalmi pozíciói elleni harcukban. Ma ebben nem reménykedhetnek, ma nem vehetnek irányt parlament többségük érvényesítésére, mert ilyesmi nincs is, épp ezért reménykednek háborúban, vesznek irány terrorizmusra, kémkedésre, a népi demokrácia gazdasági és politikai hatalmának minden eszközzel való aláaknázására. Épp a népi demokrácia, épp a munkásosztály előnyomulása következtében változnak meg az osztályharc formái, válik az osztályharc élesebbé és elkeseredettebbé. Ma már nem lehet azt mondani, hogy a nagybirtokos és a nagytőkés

reakció elsősorban a demokratikus pártok jobb-
oldalának az erősítésével igyekszik ellentállni a
munkásosztálynak. A népi demokrácia elleni har-
cának fő formái ma: szabotázs az iparban, kártevés
az államapparátusban és az egyház segítségével
politikai tömegdemonstráció szervezése vallási lepel
alatt. Az a nagyarányú szabotázs, amelyet állam-
védelmi szerveink épp most lepleztek le a MAORT-
nál és amely a magyarországi olajtermelés teljes
megbénítására irányult, továbbá a földművelésügyi
minisztériumban leleplezett kártevés és összeeskü-
vés, valamint a Mindszenty által tervszerűen meg-
rendezett demokrácia elleni tömegtüntetések mutat-
ják a halálraítélt kizsákmányoló osztályok ellen-
állásának fő formáit, mutatják a külföldi és bel-
földi reakciós erőknek összefonódását a magyar
demokrácia elleni harcban, klerikális reakciónak,
zsírosparasztságnak, horthysta bürokratáknak, vala-
mint az amerikai imperialistáknak szoros együtt-
működését az illegális szabotázs tevékenységében, az
osztályharc új földalatti formáinak az alkalmá-
zásában.

Kétségtelen, a magyar népi demokrácia gazda-
ságilag és politikailag halad előre a konszolidáció
útján. A mi konszolidációnk a népi demokrácia erő-
södése: az ő gyengülésük. És mert gyengülnek, nő
az ellentállásuk.

A második kérdés, amivel népi demokráciánk
problémáival kapcsolatban foglalkozni akarok:
mezőgazdaságunk útja.

A szocializmus felépítése Magyarországon azzal
áll vagy bukik, hogy sikerül-e a kapitalista fejlődés
útját elzárunk a mezőgazdaságban, sikerül-e a
parasztságot a mezőgazdaságban a szocialista fejlő-
dés útjára vinni.

Eltársak! A városi tőkés elemek gazdasági és
politikai hatalmának messzemenő visszaszorítása
és részben megsemmisítése után múlhatatlanul,
szükségszerűen fel kellett vetődnie az sírosparasztság
elleni harcnak a falun. A magyar nagybirtokos és
nagyтőkés reakció fő szövetségese, döntő tömeg-
bázisa ma a falu burzsoáziája, a zsírosparaszt.
A klerikális reakció, ez a főszervezete a külső és a

belső osztályellenségnek, elsősorban a kulákságra támaszkodik ma, az ő segítségével próbálja demokráciánk ellen talpra állítani a parasztság bizonyos elmaradottabb rétegeit. A zsirosparasztságot a földreform idején lehetett semlegesíteni, sőt itt-ott bizonyos fokig még szövetségesül is megnyerni a nagybirtok ellen. A nagybankok államosítása idején sem volt még a zsirosparaszt egyértelműen ellensége a demokráciának. Amíg demokráciánk túlnyomóan polgári demokratikus feladatokat oldott meg, a kulák nem volt esküdt ellenségünk. Csak amikor átléptük a polgári demokrácia határát és nyilvánvalóvá vált, hogy a nagyipar, a nagybankok államosítása nem polgári demokratikus, hanem szocialista értelemben vett államosítás, csak akkor fordult a kulák egyértelműen a demokrácia ellen.

Mi a magyar mezőgazdaságban lényegében a polgári demokratikus átalakulás feladatait hajtottuk végre. Persze a haszonélvezője ennek az átalakulásnak elsősorban a mezőgazdasági munkásság, a szegényparasztság és részben a középparaszt is volt, hiszen földreformunk motorja és végrehajtója túlnyomóan a mi pártunk, a Kommunista Párt volt. De az, hogy a földreformot nem a burzsoázia, hanem a munkásosztály hajtotta végre, hogy a fő haszonélvezői a nincstelenek és a kisparasztok voltak: magában véve nem változtat azon a tényen, hogy a mi agrárátalakulásunk lényegében polgári demokratikus jellegű volt. És ez azt jelenti, hogy a magyar mezőgazdaságban egyáltalán nem zártuk még el a kapitalista fejlődés útját és lehetőségét. A magyar mezőgazdaság túlnyomóan paraszti mezőgazdasággá változott, de ebben a paraszti mezőgazdaságban a földnek és a termelőeszközöknek igen jelentős része van a számszerint nem túl széles zsirosparaszti réteg kezében. A magyar mezőgazdaság talpraállítását a háborús pusztítás után döntően elősegítette a földreform: az újgazdák, általában a dolgozó kisparasztság hősiei küzdelme. De ugyanakkor az is kétségtelen, hogy a magyar mezőgazdaság regenerálódásának aránytalanul nagyobb mértékben volt haszonélvezője a kulákpaszt, mint a

szegényparaszt. A magyar mezőgazdaság az utolsó esztendőiben nemcsak egyszerűen regenerálódott, hanem osztályalapon regenerálódott: a zsírosparasztság nagyobb mértékben gazdagodott, mint az egész mezőgazdaság.

Mi most sokat beszélünk a zsírosparaszt, a kulák úgynevezett korlátozásáról. De meg kell mondanunk, hogy a kulák korlátozását alighogy megkezdjük. A beszolgáltatás progresszívitása, a tejbeszolgáltatási rendelet, a gépállomások, a mezőgazdaság fejlesztését szolgáló különadó, egyáltalán nem érintette a kulákgazdaság alapjait és legfeljebb azt jelenti, hogy igénybe vettük a zsírosparaszt többjövödelmének egy elenyésző részét. A bérletekről szóló rendelkezésekkel, valamint a szerződéses termelésről kiadott új kormányintézkedésekkel egy lépéssel tovább mentünk: eldugaszoltuk bizonyos fokig a zsírosparaszt egyik vagy másik jövedelmi forrását, de alapjában véve még ezzel sem nagyon nyúltunk hozzá gazdagodásainak *főforrásaihoz*. A zsírosparaszti kizsákmányolás korlátozásának feladata jórészt még előttünk áll. A mezőgazdaság szocialista fejlődésének előkészítése kettős feladatot jelent: a dolgozó parasztság fokozatos szövetkezeti tömörítését és a zsírosparaszt elleni harcot. A paraszti szövetkezetek célja és feladata: a paraszti kisgazdaság kapcsolatainak erősítése nemzetgazdaságunk szocialista szektorával. Ennek a kapcsolatnak az erősítésére, a paraszti kistermelők tömörítésére alkalmas lehet a fogyasztási, vagy az értékesítési, vagy hitelszövetkezet is, ha gondoskodunk róla, hogy ezekben a szövetkezetekben a zsírosparaszt ne jusson szerephez, ha elejét vesszük e szövetkezetek kapitalista elfajulásának. De tudnunk kell, hogy még a legjobb fogyasztási vagy értékesítési szövetkezet sem jelent gátat a mezőgazdaság kapitalista fejlődése előtt. Fogyasztási, vagy értékesítési, vagy hitelszövetkezetek egymagukban nem változtathatnak a kisparaszti mezőgazdaság árutermelői jellegén, kistőkés jellegén. A kapitalizmusnak gátat vetni a mezőgazdaságban, vagy ami ezzel egyet jelent, a paraszti kistermelőt a közös szocialista gazdálkodás

útjára vinni, csak a termelőszövetkezetekkel lehet, ezt bizonyítja a Szovjetunió példája.

És a termelőszövetkezet is csak akkor alkalmas ennek a feladatnak az elvégzésére, ha fokról fokra kiküszöböljük belőle a kapitalista magántulajdonos gazdálkodás maradványait és ha sikerül összeegyeztetni a szövetkezetben tömörült parasztok egyéni jólétének emelkedését, a közös munkán épülő szövetkezeti nagyüzem fokozott fejlesztésével.

Mi a viszony a termelőszövetkezet és kollektív gazdaság között? *A kollektív gazdaság termelő szövetkezet, de nem minden termelőszövetkezet kollektív gazdaság.* A kollektív gazdaság a termelőszövetkezet fejlettebb formája, mely a föld és a termelőeszközök köztulajdonán, a közös munkán és a közös munka eredményében való közös részesedéssel épül, a végzett munka arányában. Nem minden termelőszövetkezet épül ezekre az alapokra. Lehetségesek és talán elkerülhetetlenek átmeneti formák. Nyilvánvaló, hogy a mi parasztságunk jellegzetességénél fogva Magyarországon a mezőgazdaság szocialista fejlődésénél lesznek ilyen átmeneti formák. Másrészt ne felejtsük el, hogy Magyarországon a szocialista mezőgazdaságra való áttérést megkönnyíti ipari fejlettségünk aránylag magas színvonala, ami lehetővé teszi, hogy viszonylag rövid idő alatt magas gépi technikával lássuk el a mezőgazdaságot.

Mi marxisták-leninisták vagyunk és ezért nem tévesztjük szem elől, hogy a mezőgazdaság áttérését a szocialista útra nem lehet egyszerűen felülről elrendelni, hanem meg kell érlelni ennek az áttérésnek gazdasági és politikai feltételeit. Vajjon mik ezek a feltételek?

1. A szocialista ipar kell, hogy gépi technikával tudja ellátni a parasztságot, úgy, hogy a parasztság zöme részesülhessen az állami gépállomások nyújtotta előnyökben.

2. A dolgozó parasztság döntő többsége kell, hogy meggyőződjék a termelő szövetkezetek szükségességéről, hajlandó legyen önként termelőszövetkezetekbe tömörülni, rátérni a közös munka útjára.

3. A dolgozó parasztság zöme helyeselje a falusi kizsákmányolás felszámolását.

Ezek a feltételek ma nálunk még nincsenek meg, amiből következik, hogy ma még a termelő szövetkezetek előkészítésének az időszakában vagyunk, hogy ma nem a falusi kizsákmányolás felszámolásának, hanem csupán korlátozásának időszakában vagyunk.

Ez nem jelenti azt, hogy mezőgazdaságunkban, parasztpolitikánkban egyszerűen folytatjuk azt, amit eddig csináltunk, hogy ebben a politikánkban nincs új mozzanat. Igenis van új mozzanat! A kulákság erőteljesebb korlátozásának politikája is új mozzanat és új mozzanat az is, hogy a munkásság és parasztság szövetségének a megváltozott helyzet szerint a régi célok mellé új célokat is kell kölesőnőznünk. Elvtársak, a munkásság és a parasztság szövetsége a munkásosztály vezetésével számunkra aksióma, megváltoztathatatlan kiindulópont, amelyhez törhetetlenül ragaszkodunk. De a munkásság és a parasztság szövetségének más volt a tartalma tegnap és más a tartalma ma. Tegnap is, ma is azért szövetkezünk a parasztsággal, hogy közösen verjük vissza a reakció támadásait, védjük meg a földreform, a demokrácia vívmányait, hogy a munkások elegendő iparcikket *adjanak a falunak*, a parasztok pedig elegendő kenyeret adjanak a városnak. A munkás-paraszt szövetségnek ezek a céljai és feladatai változatlanok. De az új a két nagy dolgozó osztály szövetségének a céljai között a falusi kizsákmányolók korlátozásának célja, a falu szocialista fejlődés útjára való áttérés előkészítésének a célja. Ezekért az új célokért a parasztság zömével akarunk összefogni, nemcsak a mezőgazdasági munkásokkal, nemcsak újgazdákkal, vagy a szegény-parasztokkal. Tisztában vagyunk vele, hogy a mezőgazdaság szocialista fejlődésének okvetlenül fel kell ölelnie a középparasztságot is. Tisztában vagyunk vele, hogy a mezőgazdaság szocialista fejlődésének útjára térni a középparasztság nélkül, vagy ellene nem lehet.

De egyben azt is tudjuk, hogy a dolgozó parasztság, beleértve a középparasztságot, nem fog magától meggyőződni a szövetkezeti út helyességéről, ha mi, a munkásosztály, a Párt nem győzi meg erről

nemcsak szavak, hanem tettek segítségével. Mi nemcsak azt mondjuk, hogy a parasztságnak saját érdekében ezt az áttérést kell akarnia. Mindent elkövetünk, hogy a parasztság meggyőződésében, a dolgozó parasztság öntudatában bekövetkezzék ez a fordulat. Nem nézzük semlegesesen, hogy vajjon a dolgozó parasztság saját előnyét, vagy a saját hátrányát akarja-e.

A marxizmus-leninizmus arra tanít, hogy a munkásság és a parasztság szövetsége alapvető érdeke mindkét osztálynak. De a marxizmus, a leninizmus arra is tanít, hogy a munkásság és a parasztság között *nem akármilyen* szövetségre van szükség, hanem olyan szövetségre, amely előmozdítja a társadalmi haladást, a kizsákmányolás megszüntetését, a szocializmus megteremtését. Mi szívesen szövetkezünk a parasztsággal a nagybirtok ellen, a finánctóke kizsákmányolásának a korlátozására, a falu iparcikkével és a város mezőgazdasági termékekkel való olcsó ellátására, szívesen szövetkezünk a parasztokkal tehát olyan feladatok közös megoldására is, amelyek a kapitalizmus alapjait nem érintik. De arra törekszünk, hogy a munkásság és a parasztság szövetsége nagyobb feladatok megoldását is vállalja, hogy ez az osztályszövetség tartalmában és céljaiban bővüljön, hogy zászlójára írja nemcsak a városi kizsákmányolók korlátozását, hanem a falusi kizsákmányolók korlátozását is és nemcsak a városi és falusi kizsákmányolók korlátozását, hanem teljes felszámolását is.

b) *A népi demokrácia államhatalma*

Elvtársak! Pártiskoláinkban, szemináriumainkban egyre gyakrabban vetik fel a kérdést, milyen a jellege népi demokráciánk államhatalmának, honnan jöttünk és hová megyünk ebben a vonatkozásban. Ez a kérdés is teljesen jogos és érthető. Az elvtársak azért kívánnák az eddig megtett út elméleti tisztázását, hogy tisztán lássanak államhatalmunk jövődő fejlődése dolgában is.

Köztudomású, hogy programnyilatkozatunk vázolja a magyar demokrácia államhatalmának fejlődő

dését. Megállapítja, hogy az ország felszabadításával hatalomra került — a nagybirtok és a nagytőke bukott hatalmi rendszere helyébe — a munkásosztály, az egész parasztság és a polgárságnak az a része, amely németellenes volt és bizonyos fokig szembenállt a feudális maradványokkal. Programnyilatkozatunk megállapítja azt is, hogy a fejlődés során rendre-sorra kiszorultak a hatalomból és a kormányzatból a tőkésosztály képviselői és jórészt a zsíros-parasztság képviselői is. A nagy fordulat időpontját kb. a demokráciaellenes összeesküvés utolsó képviselőinek leleplezésével, Nagy Ferenc és klikkje bukásának az időpontjával határozhatjuk meg. Ezeknek a hatalmi eltolódásoknak következtében népi demokráciánk munkás- és parasztállammá fejlődött, hatalmon nálunk a munkásosztály és a vele szövetséges dolgozó parasztság van. A népi demokrácia államhatalmának lényege tehát a hatalomnak a megosztása munkásság és dolgozó parasztság között.

Persze tagadhatatlan, hogy ez a meghatározás sem meríti ki népi demokráciánk államhatalmának egész fejlődését. Hiszen lényegében munkásság és parasztság között osztódott meg a hatalom a Nagy Ferencék bukását követő időszakban is és ma is. Már pedig tagadhatatlan, hogy államhatalmunk jellege ez alatt a másfél év alatt nem lényegtelenül változott. 1947 májusa óta máig ebben a tekintetben elég sok víz folyt le a Dunán és a Tiszán. Rákosi elvtárs miniszterelnökhelyettes volt akkor is, ma is. De tagadhatatlan, hogy más súlya volt a szavának a kormányzatban másfél évvel ezelőtt és más súlya van ma. A fejlődés döntő mozzanata abban áll, hogy a munkásosztály vezető szerepe megszilárdult, súlya a hatalomban megnőtt és ugyanakkor szövetsége a parasztsággal és a parasztságot képviselő pártokkal sokkal szilárdabb lett. Más dolog az, ha a munkásság egy olyan parasztsággal osztja meg a hatalmat, amelyre még jelentős befolyást gyakorol a tőkésosztály és más dolog, ha a munkásság olyan dolgozó parasztsággal osztja meg a hatalmat, amelyre a tőkésosztály befolyása jelentősen csökkent és amelylyel a munkásosztály egyre szorosabbra fűzi a szövetséget. Más dolog a szövetséges munkásság és

parasztság hatalma, amikor a munkásosztály maga még nem egységes, hanem egyik pártjára, a Szociáldemokrata Pártra, a jobboldal révén még erős befolyást gyakorol a tőkésosztály. És más dolog a hatalom közös gyakorlása munkásság és dolgozó parasztság által, ha a munkásosztály egységes és a burzsoázia jobboldali szociáldemokrata ügynöksége a munkásmozgalomban politikailag és szervezetileg szét van zúzva. És végül: különbség van a hatalom megosztása között akkor, ha a munkássággal szövetséges parasztságban még erős az úgynevezett „önálló” paraszti politika követésére irányuló hajlandóság, amikor a parasztság és pártjai még nem hajlandók elismerni a munkásság vezető szerepét és a között a helyzet között, a mai politikai helyzet között, amikor a parasztság felismeri és elismeri a munkásság vezető szerepét.

Más szóval, elvtársak, népi demokráciánk államhatalma abban az irányban fejlődött, hogy a munkásság és a parasztság közös hatalmán belül egyre jobban megszilárdult a munkásosztály vezető szerepe. Az egységes munkáspárt súlya, szavának jelentősége a kormányzatban igen jelentékeny mértékben megnőtt. Jelenti ez, hogy a parasztság részesedése a hatalomban csökkent? Éppen ellenkezőleg! Addig, amíg a parasztság ingadozott a munkásosztály és a tőkésosztály között és a tőkésosztály felé hajlott, amíg a parasztság politikai szervezeteiben közvetlenül képviselve volt a tőkésosztály, addig a parasztság részesedése a hatalomban csak látszólagos volt: tartaléka, szálláscsinálója, faltörőkösa volt a tőkéseknek. A parasztság igazi részesedése a hatalomban tulajdonképpen azzal kezdődik, hogy a munkásosztály megnehezítette és egyre inkább lehetetlenné tette, hogy a kizsákmányoló osztályok felhasználják a dolgozó parasztságot saját céljaikra. Minél inkább szilárdul meg a munkásosztály vezető szerepe az államban és a kormányzatban, annál szabadabb az út a dolgozó parasztság egyre szélesebb bevonására a hatalomba. Ahhoz, hogy a népi demokrácia útján a szocializmus felé haladjunk, szükséges az, hogy államhatalmunk egyre homogénebbé, egységesebbé váljék. Nem lehet egy olyan államhatalommal és kormányzattal a szo-

cializmus felé haladni, amelynek jobboldala és baloldala van, amelyet előrehúznak és hátrahúznak, amely egyszóval teli van polgári demokratikus csökevényekkel. Addig, amíg nem léptük át a polgári demokrácia határát, addig a mi államhatalmunk és kormányzatunk olyan szekérhez hasonlított, amelynek elől is, hátul is volt rúdja és elől is, hátul is lovak voltak befogva. A régi koalíció idején a mi kormányzatunk, a mi államhatalmunk nem volt egységes, tulajdonképpen harci terep volt, magában a kormányzatban is dúlt a harc. A mai kormányzat messzemenően egységes kormányzat. Pedig a mai kormányzat, a mai államhatalom sem egységes, ez sem egynemű államhatalom abban az értelemben, hogy nem egyetlen osztály kezében van az egész hatalom. Amiből az következik, hogy a népi demokrácia államhatalmából igenis ki lehet küszöbölni a polgári demokratikus csökevényeket, a pártmarakodást, a pártok kicsinyes pozícióharcait, hogy igenis a népi demokrácia államhatalmát messzemenően egységeső, egyakarátúvá lehet tenni.

Hogy népi demokráciánk a szocializmus felé fejlődjék, annak múlhatatlan feltétele a munkásosztály szilárd és döntő súlya a hatalomban és kormányzásban. A hatalom egysége nélkül sem lehet előrehaladni a szocializmus felé. De a hatalom egységét, íme, biztosítani lehet a munkásosztály szilárd vezetőszerépével és a dolgozó parasztsággal való egyre szorosabb szövetségével. Mi azt valljuk, hogy ezzel az államhatalommal, szoros együttműködésben szövetségeseinkkel tudunk előremenni a szocializmushoz. Nem arra veszünk irányt, nem arra törekszünk, hogy népi demokráciánk alapjellegén és kormányzatunk szerkezetén alapvető változtatásokat hajtsunk végre a velünk szövetséges osztályok rovására. Nem!

A mi államhatalmunk másfél—két évvel ezelőtt harci terep volt, olyan kocsis, amelyet ide-oda rángattak. Azóta népi demokráciánk államhatalma abban a mértékben, ahogyan sikerült kiszorítani belőle a tőkésosztályt és sikerült messzemenően kiküszöbölni befolyását az államapparátusra és a kormány-

zatra (közbevetőleg jegyzem meg, hogy ezt még korántsem értük el teljesen) ebben a mértékben államhatalmunk a dolgozó nép fegyverévé lett: a) gazdasági és a politikai hatalmától megfosztott kizsákmányoló osztályok ellenállásának megtörésére, a reakció megfékezésére, b) a külső imperialista veszéllyel szemben való védekezésre, c) a gazdasági, társadalmi, kulturális átalakulás megszervezésére, a szocializmus alapjainak lerakása érdekében.

Mit látunk ebből, elvtársak? Azt, hogy a mi államunk feladatai és funkciói lényegében nem különböznek azoktól a feladatoktól és funkcióktól, amelyeket a kapitalizmus és szocializmus közötti átmeneti időszak államhatalmának gyakorolnia kell, meg kell oldania.

A népi demokrácia állama demokratikus, mert a legszélesebb szabadságjogokat biztosítja a dolgozóknak, mert a nép hatalma, a munkásság és a parasztság közös hatalma. Ugyanakkor a népi demokrácia államhatalma nem adhat szabadságjogokat a nép ellenségeinek, nem tűrheti a kizsákmányolás rendjének fenntartására vagy visszaállítására irányuló törekvéseket, nem adhat legalitást az imperialisták belső ügynökeinek.

Másszóval, a népi demokrácia állama történetileg kapitalizmusból a szocializmusba vezető átmeneti korszak államtípusához tartozik, vele rokon. És ha vannak különbségek — már pedig vannak — akkor ezek a különbségek az állam *formáira* és nem lényeges funkcióira vonatkoznak. Lenin tanított rá, hogy a kapitalizmusból a szocializmusba vezető átmenet a politikai formáknak óriási gazdagságát és változatosságát termeli ki, de a *lényeg* ugyanaz marad, a *formák* változatossága mellett is.

Mi szoros szövetségben a dolgozó parasztsággal akarunk haladni a szocializmus felé, és ismétlem, amit már mondtam, *nem törekszünk kizárólagosságra.*

Hangsúlyozni kell ennél a kérdésnél, elvtársak, hogy a Szovjetállam jellegében is komoly változások történtek, pedig a Szovjetállam a hatalom kizárólagosságának, oszthatatlanságának, egy osztály: a munkásosztály kezébe való összpontosításának

elvére épült. A Szovjetállam sem ugyanaz ma, mint ami volt — teszem — a polgárháború és a külföldi intervenció idején. Sztálin fejtette ki ezt a változást a Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának XVIII. kongresszusán, 1939-ben. Hangsúlyozta, hogy a szocialista Szovjetállam „formáinak nem kell változatlanoknak megmaradniok, ... a valóságban a mi államunk formái, országunk fejlődésétől és a külső viszonyok változásaitól függően változnak és változni fognak“. És miután kifejtette ezeknek a változásoknak mibenlétét, megállapítja: „... Nekünk most teljesen új, szocialista államunk van, amilyen még nem volt a történelemben és amely, formája és funkciója szerint, jelentékenyen különbözik az első fázis, vagyis az 1919 utáni fázis szocialista államától.“

Arról van szó, hogy a Szovjetunióban a kizsákmányoló osztályok felszámolásával, a kisbirtokos parasztság átalakulásával a kollektív gazdaságok parasztságává, az új szocialista népi értelmiség kialakulásával, a dolgozó osztályok közötti különbségek fokozódó elmosódásával megszűnt a proletárdiktatúra elnyomó jellege, megszűntek elnyomó funkciói befelé. A diktatúra értelme egyre inkább azonosult a munkásosztály vezetésével, a társadalmi fejlődés irányításával a munkásosztály által. A szovjetállamban a vezetőosztály természetesen a munkásosztály, de a hatalomban résztvesz már a kollektív gazdaságok új parasztsága is. A szovjetállam az egész nép szocialista demokráciájává fejlődött.

Ennek a fejlődésnek az alapja ismétlem a kizsákmányoló osztályok felszámolása és a dolgozó osztályok közötti különbségek elmosódása.

Nálunk persze erről még nem lehet szó. Nálunk vannak még kizsákmányoló osztályok, vannak jócskán maradványai, nálunk a dolgozó osztályok szövetségének megszilárdítása van napirenden, a munkásság és a parasztság közötti különbségek elmosódása még a jövő feladata. Ebből azonban korántsem következik, hogy nekünk is át kell esnünk azon a fejlődési szakaszon, amikor a szovjetállam *formáját* a polgárháború és a külföldi beavatkozás

feltételei szabták meg. Mi, hála elsősorban a Szovjetunió létezésének és támogatásának, ezt a fejlődési szakaszt átugorhatjuk.

Szóltam már arról, elvtársak, hogy a szocializmus felé való haladás érdekében szükség van a hatalom és kormányzat egységére. És ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy a hatalom egysége és a többpártrendszer összefér-e? A válaszunk erre a kérdésre az, hogy a hatalom egysége és a többpártrendszer létezése nem zárják ki egymást, annyiban, amennyiben sikerül a velünk szövetséges pártokból következetesen eltávolítani a kizsákmányoló osztályok képviselőit és befolyásukat (beleértve a zsírosparasztságot is), amennyiben sikerül a pártmarakodás helyére a közös munkát tenni, a pozícióharc helyébe a közös feladatok megoldásán való munkálkodást és méginkább biztosítani a munkáscsapat vezetőit. Másfél évvel ezelőtt is többpártrendszer volt Magyarországon, ma is az van, de tagadhatatlan, a kettő között ég és föld a különbség. Elvégre más az a Kisgazda Párt, amelynek Dobi István a vezére Nagy Ferenc helyett, más szövetségi viszony teremthető egy olyan Parasztpárttal, amelyből Kovács Imre a fasizmusba emigrált és amely küzd saját soraiban a reakciós és munkásellenes parasztiromantika képviselői ellen. A korábbi széthúzó koalíció helyére egy olyan koalíció lépett, amely nem zavarja, hanem lehetővé teszi a kormányzat politikai egységét.

Nem lenne egyéb ilyen körülmények között közönséges álradikalizmusnál az egypártrendszerre való törekvés, mert amíg különböző osztályok vannak, öncsalás lenne a népi demokrácia viszonyai között felszámolni törekedni a pártokat az osztálykülönbségek felszámolása vagy elmosódása előtt. A JuKP Titó-féle klikkje esett bele ennek az öncsalásnak a hibájába. Ismétlem, nálunk népi demokrácia van, koalíció van, osztályok vannak, nem mosódtak el a munkásság és a dolgozó parasztság különbségei: ilyen körülmények között gyerekes illúzió volna azt hinni, hogy a pártok formális megszünte-

tésével egy lépést is előre mehetnénk az osztályok különbségeinek megszüntetése felé.

Ugyanakkor azonban tagadhatatlan, hogy addig, amíg fennáll a koalíciós kormányzati forma, fennáll a többpártrendszer, egyben fennáll annak a lehetősége és veszélye is, hogy a velünk szövetséges pártokat a belső és a külső osztályellenesség újra felhasználja a munkásosztály ellen. Éppen ezért, mert ezek a pártok kistermelői rétegeket képviselnek, nem lehet teljes biztosítékot teremteni a tőkés elemek behatolásával szemben ezekben a pártokba. Gondoskodni kell tehát arról, hogy ezt a veszélyt legalább a minimumra csökkentsük és biztosítékokat teremtsünk, amennyire ez egyáltalában lehetséges, a tőkés behatolás veszélyének ellhárítására, a szövetséges osztályok egységének, a koalíció egységének, a kormányzat egységének biztosítására. Ez a biztosíték az új Függetlenségi Front.

Az új Függetlenségi Front abban kell, hogy különbözzék és abban fog különbözni a régitől, hogy a régiben benn voltak a burzsoázia bizonyos rétegei és képviselői, az újban ezek nem lesznek benn. A régiben benn volt a zsírosparasztság, az újban nem szabad, hogy bent legyen. A régi Függetlenségi Front nemcsak dolgozó osztályok szövetségének politikai formája és szervezete volt, hanem bizonyos fokig dolgozó osztályok és kizsákmányoló rétegek koalíciója is. Ennélfogva a régi Függetlenségi Front nemcsak szövetség volt bizonyos feladatok közös elvégzésére, hanem egyben harci terep is. Nem véletlen, hogy 1946 márciusában szükségessé vált a Függetlenségi Fronton belül megteremteni a munkásság és a dolgozó parasztság külön képviselőtét, harci szervezetét: a Baloldali Blokkot — mint emlékeznünk rá — a Függetlenségi Front jobbszárnyával szemben. Az új Függetlenségi Frontban más lesz a helyzet, mert gerince és alapja a munkásosztály és a dolgozó parasztság lesz, a munkásosztály szilárd vezetése mellett. Az új Függetlenségi Front lényegében az a sajátos politikai forma, amely összekapcsolja a vezető munkásosztályt a vele szövetséges dolgozó osztályok milliós tömegeivel, elsősorban a dolgozó parasztsággal, továbbá: a városi kispolgár-

sággal, az értelmiséggel, oly viszonyok között, amikor a dolgozó osztályok különbségei még fennállanak és így a munkásosztály pártján kívül a többi demokratikus pártnak is gyökerei vannak a néptömegekben. Akkor, amikor népi demokráciánk fejlődése a szocializmushoz aránylag még kezdetleges fokon áll, ez az új Függetlenségi Front lesz a legalkalmasabb formája Magyarországon a dolgozó osztályok egységfrontja, a munkásság és a parasztság közötti politikai és kormányzati szövetség megteremtésének, a munkásság vezetésével, még mielőtt a dolgozó osztályok közötti különbségek elmosódása megkezdődött volna.

III. A PART FŐVONALATÓL VALÓ ELHAJLASOK ÉS AZ ELLENÜK VALÓ HARC

Elvtársak! Pártunk elméleti színvonalának emeléséhez nemcsak az kell, hogy pártmunkásainkat, tagságunkat tanítsuk a marxizmus-leninizmusra, hanem az is, hogy éberségre neveljük őket a marxizmus-leninizmustól való eltérésekkel, elhajlásokkal szemben, akár többé-kevésbé kialakult és kiforrott elméleti nézetekről, akár pedig hangulatokról, csak csírájukban meglévő hamis nézetekről van szó.

Említettem már, hogy mi sem vagyunk beoltva eltévelyedésekkel és hibákkal szemben és nem is lehetünk addig, amíg pártunk olyan osztálykörnyezetben dolgozik, amelyben az ellenség ideológiai nyomása szükségképpen érvényesül. Az egyetlen biztosíték pártunk marxista-leninista szellemének megóvására az ellenséges ideológiák bomlasztó hatásával szemben az, hogy idejében észrevegyük a veszélyt és felvegyük ellene a harcot.

Vajjon milyen hamis elméleti nézetek, vajjon milyen helytelen hangulatok fenyegetnek ma bennünket elsősorban?

Felsorolom a legfontosabbakat:

1. A pacifizmus hangulatai. Itt nemcsak az imperialista háborús uszítók részéről fenyegető veszély lebecsülésére gondolok, — bár erre is. Vannak

nálunk olyanok, akik néha megfélemedeznek róla, hogy az imperialisták reális és komoly erőt képviselnek és az ilyenek — bízva abban, hogy a demokrácia és a béke erői hatalmasabbak — lebecsülik a béke védelmezéséért való harc, az önvédelem szükségességét. Hosszú ideig ilyenfajta megnyugvási hangulat uralkodott nálunk a magyar hadsereg fejlesztésének kérdéseivel szemben. De ismételten a pacifizmus veszélyét nem korlátozom az imperialista veszély lebecsülésére. Van nálunk pacifizmus a szó tágabb, hogy úgy mondjam: „belpolitikai“ értelmében is. Érttem ezalatt a megalkuvó liberális hangulatokat a belső ellenséggel, az elesedő osztályharc feladataival szemben, a kitérésí próbálkozást e feladatok előtt. Érttem ezalatt a harci szellem eltompulását párttag-ságunk bizonyos részeiben. Azt a megnyugvási hangulatot, hogy semmiféle baj, komplikáció, a helyzet semmiféle bonyolódása nem következhetik be és csak arra kell ügyelni, hogy mi magunk ne komplikáljunk. Miből táplálkoznak az ilyen rothadt békülékeny hangulatok? Abból, elvtársak, a többi között, hogy bizonyos fokig tubecsüljük eredményeinket és sikereinket és eddigi sikereink fájától nem látjuk a még előttünk álló feladatok erdejét. Igaz, komolyak az eredményeink. De jelenti ez azt, hogy nincs már tennivalónk? Hogy már megpihenhetünk a babérainkon? Nem jelenti. Még messze vagyunk a belső leszereléstől. Nem szerelt le az osztályellenség, éppen ellenkezőleg: elesíti az ellenállását. Nincs tehát okunk nekünk se leszerelésre. És ha nincs, akkor az ellenség kezére játszik az, aki pacifista, leszerelési hangulatokat terjeszt.

2. Helytelen és veszedelmes továbbá az a hangulat, amelynek alapján sokan nálunk, a pártban és a munkásosztályban is, a szocializmus építését egyoldalúan és helytelenül az életszínvonal állandó és gyors emelésével mérik. Ha a krumpli vagy a tojas ára valamit emelkedik, akkor már morognak és fitymálva kérdik, hát ez miféle szocializmus? A szocializmus felé haladó népi demokrácia eddig is emelte és természetesen ezután is emelni fogja az életszínvonalat. Az új társadalmi rend fölénye a régi, tőkés renddel szemben a többi között éppen

ebben fejeződik ki. De ez korántsem jelenti azt, elvtársak, hogy a szocializmus építésének egyetlen és fő ismérve és mértéke a bér állandó és egyenletes emelkedése, vagy az árak állandó és egyenletes esése lenne. A döntő kritérium: kié, melyik osztályé az értéktöbblet? Ha az értéktöbblet döntően a miénk, a munkásosztályé, a nép államáé, akkor szocializmusról van szó akkor is, ha az évi értéktöbbletből kevesebbet eszünk meg és többet akkumulálunk, fektetünk be. A szocializmus felépítéséhez a munkaproduktivitás nagymértékű növelése, tehát az szükséges, hogy az évi terméktöbblet jelentős részét fordítsuk befektetésekre. Annál a „szocializmusnál”, amely a munka eredményét nagyrészt elfogyasztja, többet ér az a szocializmus, amely befektet, tehát nemcsak a jelenre, hanem a jövőre is gondolkodni kell. Nem véletlen, hogy a MAORT szabotörjei nemcsak azzal igyekeztek aláaknázni népi demokráciánk gazdasági életét, hogy a felére csökkentették mesterségesen a magyarországi olajtermelést, hanem azzal is, hogy a beruházási összegek jelentős részét nem olaj mélyszivattyúk vásárlására, hanem roppant költséges luxus sporttelepek építésére fordították. Jól tudták a szabotáló amerikai kapitalisták, miért sikkasztják el sporttelep célokra a beruházási összegeket! De meg kell mondani, hogy többé-kevésbé hasonló gyakorlattal minden szabotálási szándék nélkül máshol is találkozunk. Ezen változtatni kell. A szocialista építésnek tisztán a fogyasztás szempontjából való felfogása azért veszedelmes, mert elpuhuláshoz vezet. Ennek az elpuhulásnak a tünete az a rengeteg bankett, díszebéd, fogadás, avatás, kitüntetések inflációja, a sok külsőséges ünneplés, amely káros, mert rontja közszellemünket. A mi dolgozóinknak okuk és joguk van arra, hogy büszkék legyenek sikereikre, hogy örüljenek ezeknek a sikereknek. De a sok a jóból is megárt. Ma arra van szükség, hogy a pártot és a népet a veszélyekkel való szembenézésre, a nehézségek elviselésére és leküzdésére neveljék. Ideje, hogy népi demokráciánk közéletébe több önmegtartóztatást, több szerénységet,

szigorúbb szellemet, több spártai vonást vigyünk. (Taps.)

3. Az államapparátus rothadt, reakciós elemeinek befolyása érezhető állami pártszervezeteinkre és ott dolgozó elvtársaink egy részére. Ha példa kell, utalok az FM elrettentő példájára, ahol elvtársaink orra előtt folyt az összeesküvés és nem vettek észre semmit. Ez azt jelenti, hogy különben igen kitűnő kommunisták sincsenek beoltva az elbürokratizálódás, a lelketlen hivatalnokká válás bacillusaival szemben. Pedig a kommunistát nem azért küldjük az államapparátusba, hogy ott elaludjék és hivatalnokká váljék, hanem azért, hogy ébren maradjon és harcos maradjon ott is! Veszedelemes jelenség és egyik tünete az elbürokratizálódásnak az is, hogy egyes elvtársaink és pártszervezeteink félreismerik állam és párt helyes viszonyát, hogy az államapparátus sokszor pártszervezetünk fejére nő, hogy a pártszervezet a hivatali tekintélyekhez igazodik, hogy a ranglétrán magasan álló elvtársak elnyomják a pártszervezet munkáját és akadályozzák ellenőrző szerepének gyakorlásában. Észlelhető továbbá egyes vezető állami munkát végző elvtársak függetlenedési törekvései is a párttól. Nyilvánvaló, hogy ezekkel a törekvésekkel és tünetekkel szembe kell szállnunk és fel kell őket idejében számolni.

4. Ingadozások és hibás nézetek vannak nálunk népgazdaságunk államosított szektorának szocialista jellegével kapcsolatban is. Sokan kételkednek ebben. És ebből a kételkedésből folyik a kérdés, amely különösen szakszervezeti gyakorlatunkra válhat veszedelemmé: van-e kizsákmányolás az államosított üzemekben? Programnyilatkozatunk erre a kérdésre világos választ ad. Az államosított üzemek munkásai nincsenek kizsákmányolva, nincsenek kizsákmányolva az üzemben, a termelésben. De a piacon, az áruforgalomban még nyúzza őket a magántőke, a spekuláció, a nagykereskedelem.

5. Az ellenséges osztályerők nyomása, az ideológiai kapituláció ezzel a nyomással szemben megnyilvánul továbbá abban, hogy nálunk sokan próbálják letagadni, elhallgatni, hogy a Párt igenis a mezőgazdaság szocialista fejlődésére, átalakítására vesz

irányt. Sokan úgy védekeznek, ezzel a „váddal“ szemben, mintha, valami bűnről volna szó! Fel kell számolni ezt a hangulatot is.

6. A polgári nacionalizmus veszélyével szemben sem vagyunk immunisak. Itt, elvtársak, nemcsak a régi, magyar — hogy úgy mondjam — „történelmi“ magyar nacionalizmusra gondolok. Persze, erre is. Nálunk ez oly régi betegség, a nacionalista irredentizmussal Horthyék oly sokáig rothasztották népünk gondolkodását és vezették félre, hogy korántsem mondhatjuk: a magyar nagyzási hőbort újjáéledésének veszélye végkép elmúlt. De a polgári nacionalizmus jelentkezésének veszélye pártunkban és országunkban, ma elsősorban a Szovjetunióhoz való viszonyunk területén jelentkezik. A Szovjetunióval való szoros barátságunk meg nem értése, e viszony lazításának kívánsága, a vágyakozás a „semlegeség“, a „harmadik út“ után a külpolitikában: így jelentkezik ma elsősorban a polgári nacionalizmus visszfényeként és visszhangjaként az imperialisták szovjetellenes törekvéseinek. Ezeknek a nacionalista hangulatoknak a legkisebb engedményt sem szabad tennünk, kíméletlenül fel kell ellenük lépniünk és le kell lepleznünk, hogy imperialista nyomásról, hangulatkeltésről van szó, hogy a polgári nacionalizmusnak a világon semmi köze valódi nemzeti érdekeink^hhez.

7. Nem szabad lebecsülni, vagy szem elől téveszteni a trockista nézetek, a különféle pártellenes frakciók feléledésének veszélyét sem. Az osztályharc élesedésével kapcsolatban az ellenség pártunk belső bomlasztását is megkísérli. És erre bizonyos mértékig módot nyújt az a körülmény, hogy a Szociáldemokrata Párttal csak nemrég egyesültünk, hogy a baloldali szociáldemokrata ideológia bizonyos pontokon érintkezett trockista nézetekkel, hogy jobboldali szociáldemokraták is becsúsztak az egyesüléskor a Magyar Dolgozók Pártjába. Amiből az következik, hogy résen kell tehát lenniünk és erélyesen le kell sújtanunk a legkisebb jelénél annak, hogy a pártellenes frakciók újra éledni próbálnak, jobboldali szociáldemokrata, vagy trockista nézetekkel próbálják megbontani pártunk egységét.

8. Végül, de nem utolsó sorban meg kell említeni a jobboldali, opportunisták veszélyei között a Pártról szóló lenini-sztálini tanítások szem elől tévesztését, ami pártunk mértéktelen megduzzasztásában, a párt kapuinak tágranyitásában jutott kifejezésre. Rákosi elvtárs útmutatása alapján, Politikai Bizottságunk határozatára, most fogtunk hozzá hogy pártszervezeti gyakorlatunknak ezeket a hibáit jóvátegyük. Sokan kérdik ezzel kapcsolatban, hogy pártunk így, ahogyan ma van, élcsapat-e még? Erre a kérdésre az élet felel és felelt. Ha nem lennénk élcsapat, vezethetnénk-e az államot, a kormányzatot, a munkásosztályt, a parasztságot? Természetesen élcsapat vagyunk így! De élcsapat jellegünk a liberális tagfelvételi gyakorlat következtében elhomályosodott. Kissé felhígultunk!

9. Fejyegetnek bennünket, elvtársak, veszélyek balról is! Ilyen álbaldali „radikalizmus“ az a tendencia, amely azonnal frontális támadást akar indítani a falusi kizsákmányolók ellen és levegőnek tekint, nem veszi számba a középparasztot, akivel mi szoros szövetségünkre törekszünk. Ilyen álbaldaliság, amely összetéveszti a párt vezető szerepét az államban, az állam felolvadásával a pártban — összeolvasztva, azonosítva az államot a párttal. Ilyen álradikalizmus az adminisztratív módszerek túlbecsülése a politikai meggyőzés módszereivel szemben.

E „baldali“ hangulatok és nézetek ellen is harcolnunk kell, nem tévesztve azonban szem elől, hogy ma a jobboldali opportunizmus a veszélyesebb és komolyabb.

Az ideológiai színvonal emelése nemcsak saját sorainkban, nemcsak a Párton belül szükséges. A munkásosztály és pártunknak, döntő szerepe az államhatalomban és a kormányzatban egyben kötelezettséget jelent az ideológiai vezetésre az országban. Nem elég, ha pártunkban küzdünk a belső és a külső ellenség ideológiai fertőzése ellen, küzdeni kell ellene pártunkon kívül is, hiszen az imperializmus nemcsak bennünket próbál bomlasztani, nemcsak a mi hadállásunkat igyekszik gyöngíteni, hanem szövetségeseinket is, népünket is, egész demokráciánkat. Sőt, bennünket nehezebb, mint másokat! Az ideológiai rothasztásnak eszközei veszedelmesek egész állami életünkre nézve. Amiből következik, hogy a Párt a rothasztás ellen, a káros és veszedelmes ideológiák ellen fel kell, hogy lépjen, mert ez nemcsak pártfeladat, hanem állami feladat is! Nemcsak a Párt, hanem az állam eszközeivel is meg kell indítani a harcot az ideológiai fronton.

Valljuk be: eddig ezen a téren túlnyomóan passzívak és liberálisak voltunk. Elhanyagoltuk a káros polgári ideológiák elleni küzdelmet abból a tévhitből kiindulva, hogy a szocializmushoz való fejlődést csak a tőkésosztály politikai és gazdasági hatalma gátolja, ideológiai hatalma nem. Nyilvánvaló, hogy ez a nézet helytelen. Az ideológia szerepét nem szabad lebecsülni sem pozitív, sem negatív értelemben. A haladó ideológia előmozdítja, a reakciós ideológia hátráltatja a fejlődést. A dolog ideológiai téren sem megy magától.

A pártunkon kívül jelentkező káros, ellenséges ideológiák elleni harc során kétféle veszélyt kell elkerülnünk. 1. Az ellenséges ideológiákkal szembeni további passzív tűrésnek, a liberálisizmusnak a veszélye. 2. A polgári ellenséges ideológiák elleni küzdelemnek túlnyomóan adminisztratív területen, adminisztratív eszközökkel való megvívása. Természetesen szükség van adminisztratív eszközökre is. A

rothadt amerikai filmeket nem szabad beengedni az országba és nem vitatkozni kell velük. Ugyanez vonatkozik az imperialista mételyt terjesztő külföldi irodalomra is. Ugyanakkor azonban szem előtt kell tartani, hogy az ellenséges és káros polgári ideológiát csak akkor tudjuk valóban leküzdeni, ha nyílt eszmei harcban leküzdjük befolyását az emberek gondolkodására és érzésvilágára és ha tudunk helyébe tenni más ideológiát, a szocialista ideológiát.

A hangsúly nem az adminisztratív eszközökön, hanem a kritikai, ideológiai eszközökön van, ezeket az eszközöket az eddiginél sokkal erélyesebben és következetesebben alkalmazzuk.

Nem lehet ezúttal feladatomból felvetni a magyar szellemi élet egész területén a polgári ideológia elleni harc kérdéseit. Csak négy kérdést akarok kiemelni:

1. Ideje, hogy leleplezzük és végleg szétzúzzuk a munkásosztállyal szemben ellenséges, népieskedő, búsmagyar narodnyik ideológiát. Ez a feladat ma különösen időszerű, mert a narodnyik ideológia ma újra különösen veszedelmes. Ha voltak is valaha haladó vonásai ennek a narodnyik mozgalomnak, aunyiban, amennyiben a parasztság törekvéseit fejtették ki a nagybirtokokkal szemben, ma a narodnyik ideológiának e haladó vonásai megszűntek, a romantikus népiesség ma reakciós ideológia, amely nemcsak a zsírosparaszt és általában a paraszti maradtság ideológiája, hanem egyik fontos ideológiai hadállása az egész magyar burzsoá reakciónak. A narodnyik ideológia ma, feldicsérve a paraszti önállóságot, az önálló kisbirtokos élet egyedül üdvözítő mivoltát hirdetve: a mezőgazdaság szocialista fejlődése, a munkásosztály vezető szerepe, az ország iparosítása ellen irányul és alkalmas arra, hogy az imperialista antikommunizmus magyarországi eszközévé változzék. Mi felvettük a harcot ennek a reakciós ideológiának maradványai ellen, üdvözljük, hogy a Nemzeti Parasztpártban is megindult az a küzdelem, de nem tévesztjük szem elől, hogy a reakciós munkásellenes népiesség fertőz az

értelmiségben is, a NÉKOSz és a Parasztpárt ke-
retein túl.

2. A klerikalizmus elleni harcban változtatnunk
kell eddigi pusztán védekező világnézeti pozíciónk-
ban. Amikor a klerikalizmus féktelenül és útszéli
módon uszít a mi harcos szocialista világnézetünk,
a materializmus ellen, akkor nem elégedhetünk meg
továbbra is a deffenzívával, nem szorítkozhatunk
arra, hogy pusztán cáfoljuk azt az állítást, hogy val-
lás- és egyházellenesek vagyunk. Élesen vissza kell
vernünk minden támadást materialista világnéze-
tünk ellen, pozitíven kifejtve és képviselve a mate-
rializmus igazságait. A klerikalizmus elleni harcban
ideje latba vetni a polgári demokratizmus antikle-
rikális küzdelmeinek eszközeit és hagyományait is.
Üdvözljük és helyeseljük, hogy a haladó magyar
irodalom, a klerikalizmus elleni harcban visszanyúlt,
a nagy magyar íróhoz, a feudalizmussal egybenőtt
egyház nagy vádlójához és leleplezőjéhez: Mikszáth
Kálmánhoz.

3. Fel kell lépünk nyílt, eszmei harcban különö-
sen a magyar értelmiségben burjánzó politikaellen-
esség, harmadik-utas, semlegességi nézetek, a ma-
gyar történet-tudományban tényező álobjektivitás
ellen és le kell lepleznünk ezt a „semlegességet“ és
„álobjektivitást“, mint a demokráciával, a harcoló
és dolgozó néppel szemben ellenséges ideológiát az
irodalom, a művészet, a tudomány minden területén.
Mi azt valljuk, hogy az igazi irodalom, a komoly tu-
domány, a nagy művészet: pártszerű művészet és tu-
domány, mert pártját fogja az emberiség életét előre-
vivő nagy harcokban annak a tábornak, amely a ha-
ladást jelenti. Az a tudós, író vagy művész, aki párt-
szerű kultúra helyett semleges kultúrát hirdet, az
emberiség nagy küzdelmeinek fordít hátat. És mi,
mint a szocializmusért folyó harc nagy pártja,
igenis jogot formálunk arra, hogy beleszóljunk az
író, a művész, alkotó munkájába. Az a művész, aki
népe hangjának tekinti magát — és csak az ilyen
művész igazi művész — nem zokon veszi, hanem
örömmel fogadja, ha népe véleményt nyilvánít mű-
vészetéről, ha a nép nagy vezető pártja irányítja
alkotó munkáját. Ez a „beleszólás“ az alkotó mun-

kába a párt részéről nem korlátozása a művészi, vagy írói szabadságuak, hanem egyik eszköze nép és művészet, nép és irodalom közötti eleven és éltető kapcsolatok megteremtésének.

4. Ideje, hogy haladó nemzeti hagyományaink vállalásával és folytatásával egyidejűleg, hangsúlyozzuk immár kritikai szempontjainkat is nemzeti történelmi múltjával szemben. Nem szabad elfelednünk, hogy mi nemcsak folytatjuk történelmünk haladó mozgalmainak munkáját, hanem túl is megyünk rajtuk, újat teremtünk. A magyar történelem nemcsak múltból áll, hanem jelenből is. Tudatosítanunk kell népünkben, hogy történelem az is, amit mi alkotunk a jelenben. *(Taps.)* Nem csupán a jövő nemzedék feladata, hogy felismerjék nemzeti történelmünk mai nagy fordulatának, országunk szocialista irányban való fejlődésének jelentőségét, szocialista irányban való fejlődésének jelentőségét: *e történelmi fordulat jelentőségét tudatosítanunk kell a mai nemzedékben is.*

V.

Végére jutottam referátumomnak. Ideológiai munkánkban, pártoktatásunkban szem előtt kell tartanunk, hogy a munkásosztály, a párt vezető szerepe ideológiai vezetést is jelent és kell, hogy jelentsen. A nagy fordulat a gazdaságban és politikában megtörtént, de a kultúrforradalmat még nem hajtottuk végre. Hogy végrehajtsuk, ehhez elsősorban önmagunkat kell ideológiailag felvérteznünk. Emlékezzünk tanítónknak, Sztálinnak a szavaira: „...Bátran kimondhatjuk: ha képesek volnánk kádereinket a munka minden területén ideológiailag kiképezni s politikailag annyira megedzeni, hogy szabadon tájékozódni tudnánk a belső és a nemzetközi helyzetben, ha képesek volnánk arra, hogy teljesen érett marxista-leninistákká tegyük őket... — akkor minden alapunk megvolna arra, hogy kérdéseink kilenc-tized részét megoldottnak tekintsük.”

Az ideológiai fronton a döntő pártunk eszmei színvonalának emelése. Önmagunk ideológiai fel-

legyverzésének terén pedig a döntő a Szovjetunió, a mi nagy bolsevik testvérpártunk tapasztalatainak megértése és elsajátítása, a megértése annak, hogy országunk és a Szovjetunió közötti baráti és szövetségi viszony alapja: egy szocialista nép barátsága és szövetsége egy olyan néppel, amely rálépett a szocialista fejlődés útjára.

Kifejtettem, elvtársak, hogy a mi fejlődésünk formáiban különbözik a Szovjetunió fejlődésétől, de a mintakép, a példa marad a Szovjetunió.

Vajjon miért kell minden kommunistának a Szovjetuniót példának és mintaképnek tekintenie?

1. Mert a tőkésosztály és a nagyhirtokosok megdöntésének, a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenetnek, a szocializmus felépítésének a Szovjetunió a klasszikus országa. A SzUK(b)P-nak tapasztalatai ezért átfogóbbak és gazdagabbak, mint bármely ország munkáspártjáé.

2. Mert a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet valamennyi alapkérdését a SzUK(b)P kidolgozta és megoldotta, beleértve a szocializmus felépítésének problémáját a mezőgazdaságban is.

3. Azért mintakép, mert a Szovjetunióban élt is működött és él és működik ma a huszadik század két legnagyobb férfia, a munkásosztály és a haladó emberiség két legnagyobb gényusa és vezére, az emberiség történelmének két legnagyobb úttörője: Lenin és Sztálin. (Taps.)

Ezért mintakép a SzUK(b)P-nak története, amelyből kötelessége tanulnia minden forradalmi munkáspártnak. És lehet tanulnunk, mert van egy mű, a SzUK(b)P története, amely a több mint négy évtizedes bolsevik part nara tapasztalatait foglalja össze. Ebből a könyvből, amelynek a napokban ünnepepjük tízéves megjelenését, tanult és tanul szerte a világon és nálunk Magyarországon a forradalmi munkásság élesapata. Ebből tanultunk mi is százával az illegalitásban, ebből tanulnak ma tízezrek a legalitásban. Ez a könyv a főszköze elméleti színvonalunk emelésének, pártunk ideológiai felfegyverzésének. Persze, szükséges, hogy feldolgozzuk saját tapasztalatainkat is, meg kell írunk a magyar munkásmozgalom és a magyar demokrácia marxista-

leninista történetét, de saját tapasztalataikat is szembesítenünk kell, érvényességüket mérnünk kell bolsevik testvérpártunk tapasztalatain.

Persze, tanulni a SzUK(b)P tapasztalataiból nem jelenti szolgai másolásukat. Tudnunk kell, hogy a Szovjetunió támogatása nélkül nem értük volna el mindazt, amit elértünk, de tudnunk kell azt is, hogy nekünk magunknak kellett cselekednünk, nekünk magunknak kellett élnünk a Szovjetunió nyújtotta lehetőségekkel. Elmondhatjuk, hogy éltünk velük, harcoltunk. És a Szovjetunióhoz való hűség, ez az első kötelessége minden kommunistának, egyben azt jelenti, hogy ápoljuk pártunkban a marxizmus-leninizmus harcos szellemét. Hűnek lenni Sztálinhoz, ez kötelessége minden kommunistának, ez azt jelenti, hogy eszmékhez vagyunk hűek, mert Sztálin személye és a szocializmus győzelmének ügye egy és ugyanaz. Hűnek lenni a Szovjetunióhoz és Sztálinhoz egyben azt jelenti, hogy hűek vagyunk pártunkhoz, dicsőséges zászlónkhoz, amelyet biztos kézzel hord a magyar munkásosztály és a magyar nép, élén vezérünk, Rákosi Mátyás. *(Taps.)*

Elvtársak! Nincs szándékom hosszú zárszót tartani. Vitás kérdések, legalábbis a felszólalásokból ítélve nem merültek fel, amiből itt persze nem vonom le azt a következtetést, hogy mindjárt első ízben, első hallásra, minden kérdésben, újonnan felmerült elvi kérdésekben, a perspektíva dolgában már tudunk mindent és így nem szükséges ezeknek a kérdéseknek további beható tanulmányozása és feldolgozása. Szükséges.

Igaza van Borbás elvtársnak, hogy a fő jelentősége ennek a mi első országos oktatási értekezletünknek nem annyira abban van, hogy véglegesen megoldott új kérdéseket, hanem inkább abban van, hogy ráirányította pártunk figyelmét az elméleti munka, az ideológiai munka fontosságára, ráirányította funkcionáriusaink figyelmét arra, hogy vigyázni kell a bajokra a mi ideológiai frontunkon és fel kell venni a küzdelmet az egészségtelen hangulatok és a marxizmus-leninizmus álláspontjától való letérések, elhajlások ellen. De hadd magyarázzam meg mingyárt ezzel kapcsolatban, elvtársak, hogy ezt a bolsevik kérlelhetetlenséget és következetességet az ideológiai elhajlásokkal szemben ne úgy értelmezzük, hogy most már a párton belül furkósbottal kell nekiesni minden munkásnak, szegény parasztnak, aki nincs mindjárt tisztában a szocializmus tanításaival, teszem a mezőgazdaság fejlődését illetően. Nagyon tanulságos és érdekes volt Hegedüs elvtárs felszólalása arról, hogy mi mindenféle elhajlással, mi mindenféle osz-

tályidegen ideológiai befolyással találkozunk a mi falusi pártszervezeteinkben, a mi paraszti funkcionáriusaink között, — és hogyan fajulnak el sokszor szövetkezeteink, hogyan vezetik a kulákok orruknál fogva sok elvtársunkat a falun. Természetes, hogy az ilyen jelenségekkel szemben erélyesen fel kell lép-nünk, bizonyos esetekben nemcsak ideológiailag, nemcsak a felvilágosítás eszközével. Attól tartok, hogy pl. az etyeki szövetkezet bajaiért felelőséssel szemben egyéb eszközöket is alkalmaznunk kell, mint csupán az ideológiai felvilágosítás, a meggyő-zés, eszközeit. De ennek ellenére, elvtársak, hadd figyelmeztessem magukat arra, ismétlem és alá-húzom, hogy munkásokkal és szegényparasztok-kal szemben, ha nem is szabad elvi engedménye-ket tennünk a mi álláspontunkból, a marxizmus-leninizmus tanításaiból, pártunk politikai irány-vonalából, velük szemben a párton belüli meg-győzés eszközeit kell alkalmazni. Figyelembe kell venni elvtársak pártunk fiatalságát, eszmei érettségének a fokát. Másként járnak el azokkal szemben, akik a marxizmus-leninizmussal ellentétes tényeket és álláspontokat vallanak, teszem egy olyan érett pártban, mint a Szovjetunió bolsevik pártja. Bolondság lenne, ha mi megfélemlítve az orosz párt és a magyar párt elvi érettségének különbségéről, ugyanolyan módszereket alkalmaznánk a mi fiatal és sajnos tagságunk igen jelentős részében elmaradt pártunkkal szemben.

Ebben a vitában, nem véletlen, hogy a paraszt-kérdés játszotta a fő szerepet, kapcsolatban a falu átalakításának, kapcsolatban a termelőszövetkezetek kérdésének a felmerülésével. Mi a helyzet, elvtársak? A helyzet az, hogy a mi pártunknak néhány százezer olyan paraszttagja van, aki azt, amit mi vallunk a falu szocialista fejlődésének a szükségességéről, még nem vallja. Ez letagadhatatlan tény. A kommunista parasztlak nem azért jöttek be a mi pártunkba, mert tudták azt, vallották azt, hogy a falun is a szocializ-must kell felépíteni, hanem azért jöttek be túlnyomó többségükben a kommunista pártba, a Magyar Dol-gozó Pártjába, mert látták, hogy ez a párt az, amely földet adott nekik, védi őket a reakció ellen, amely

dolgozik, hitelt juttat nekik, segíti őket a talpraállásban. Ezért jöttek hozzánk és túlnyomó többségükben, ismétlem, nem azért jöttek hozzánk, mert elhagyták volna a kispolgári paraszti magántulajdonos álláspontot.

Nálunk kétféle paraszt van a pártban. A kisebbség az olyan paraszt, aki, mint ahogyan az egyik elvtárs* mondotta, — kommunistává lett és nem akart külön parasztnak megmaradni. A kisebbség az olyan paraszt, aki, mint ahogyan Marx és Lenin mondták, elhagyta a maga kispolgári osztályálláspontját és ráhelyezkedett a munkásosztály osztályálláspontjára, a szocializmus álláspontjára. Ez a kisebbség. Természetesen nekünk kötelességünk azon lennünk, hogy ez a kisebbség nőjön egyre inkább. Különösen kötelessége ez pártiskoláinknak. Minél több olyan paraszti káderrel rendelkezünk, akik valóban kommunisták, annál könnyebb lesz a fordulatot a mezőgazdaságban is végrehajtani, annál könnyebb lesz a falut is rávinni a szocialista fejlődésnek a vágányára. De szem elől téveszteni azt, hogy az ilyen paraszt a mi pártunkban egyelőre kisebbség, vétkes hiba lenne. Mi nem helyezkedhetünk arra az álláspontra, hogy a mi pártunkban nincs helye az olyan parasztnak, aki nem vallja most rögtön, mingyárt a kollektív gazdaságot, nem vallja a mezőgazdaság szocialista átalakításának a szükségességét a szó marxi-lenini értelmében. Mi nem akarjuk a pártból kipucolni ezt a paraszti dolgozó tömeget, a pártban akarjuk őket lépésről lépésre megnevelni, mint ahogyan az egész magyar dolgozó parasztsággal ezt akarjuk és rávinni őket így a szocialista fejlődés útjára a falun is. Nem győzöm ezt, elvtársak, eléggé hangsúlyozni. A mi parasztjainknak a zöme, a Magyar Dolgozók Pártjában levő parasztoknak a zöme nagyban és egészben ugyanolyan paraszt, mint a magyar parasztok általában. Kicsit radikálisabbak, harcosabbak, kevésbé vannak Mindszenty befolyása alatt, hajlamosabbak meghallgatni a mi tanító szavunkat — ennyiben előbbre tartanak, mint a magyar parasztok zöme. De ne becsljük ezt túl. A mi

parasztjaink is, a mi pártunkban levő parasztok is nagyban és egészben ugyanúgy gondolkodnak a paraszti lét alapproblémái dolgában, mint a magyar parasztság átlaga. Ezt nem figyelembe venni, hiba lenne. Ismétlem, elvtársak: engedményeket pártunk általános vonala dolgában nem teszünk az ő ingadozásaiknak, az ő kispolgári álláspontjuknak. Neveljük őket, de másrészt nem verjük főbe őket és nem rekesztjük ki őket a pártunkból.

Ezt azért tartom szükségesnek hangsúlyozni, mert itt az egyik elvtárs felvetette az elmentéket vidéki pártiskoláinkban, munkások és parasztok között. Nem győzöm oktatóinkat messzemenő tapintatra inteni a mi iskolába küldött paraszti funkcionáriusainkkal szemben. Meg kell tanítani persze őket az igazságra, de megtanítani őket, nem az idézetek, kívülről megtanult tételek alapján, hanem utalva állandóan és rendszeresen saját életük tapasztalataira, megtanítani őket ezekre az igazságokra úgy, hogy érezzék, hogy ezek az igazságok nem könyvigazságok, hanem a paraszti életnek, a magyar dolgozó parasztság életének a szükségességei és folyományai.

A parasztkérdés mellett fontos szerepet játszott az, hogy Fogarasi elvtárs, Andics elvtársnő, Lukács elvtárs figyelmeztetett bennünket arra a sok szemétre, ami még megvan a magyar tudományos élet igen sok területén, arra a sok piszokra, amit még a magyar ideológiai front legkülönbözőbb ágazataiból ki kell söpörni. Én nagyon örültem pl. Andics elvtársnő felszólalásának. Teljesen igaza van, amikor megállapítja, hogy a magyar történettudomány tele van reakciós felfogásokkal. De miért nem írta meg a sajtóban ezeket a dolgokat? Igaza van, hogy ez politikai kérdés, és igaza van abban is, hogy osztályharc kérdése, hogy ilyen történeti lepelbe bújik, különféle történeti folyóiratok hasábjain húzza meg magát a magyar reakció. Piszkáljuk ki ezeket az ú. n. tudós urakat ezekből a rejtekhelyekből és nem itt kell elsősorban kipiszkálnunk, hanem a nyilvános ideológiai harc porondján. Rajta, elvtársak, kezdjék el ezt a munkát. Minden támogatást megad a mi ideológusainknak, a mi történészeinknek, a mi kommu-

nista tudósainknak a párt vezetősége. Beszéltem a referátumomban arról, hogy ma nemcsak arról van szó, hogy a párton belül emeljük ideológiai színvonalunkat és kisöpörjük azt, ami kisöprendő, hanem arról is szó van, hogy állami vonalon, az egész ország méreteiben reflektorral rávilágítsunk a reakció különféle búvóhelyeire és azokra, akik ott megbújnak a reakciós irodalomban, reakciós tudományban, reakciós művészetben. Cselekedni kell végre és ne várják a mi íróink, a mi kritikusaink, tudósaink, hogy megrendeljék tőlük, vagy ezüstitálon vigyék elibük a felszólítást: tessék nekimenni ennek és annak a reakciós úriembernek az egyetemen. Nem állunk ma már rosszul az egyetemen. Legalább annyiban, amennyiben van ott nekünk mégis most már néhány marxista tanárunk. Megmondom azonban őszintén, sok nyomát annak, hogy ezek a mi elvtársaink, akik ott az egyetemen is harci poszton állanak és kell, hogy álljanak, felvették volna a szívós harcot a feudális, a félfasiszta vagy egyéb reakciós ideológiával szemben, sok nyomát ennek nem látjuk. A fontos persze az, hogy változtassunk ezen a helyzeten. Az elvtársainknak szabad terük van. Menjenek neki az ellenségnek az ideológiai fronton. *(Nagy taps.)*

Hangsúlyozni akarom még, elvtársak: az, hogy most sokkal fontosabb helyet kap pártunk egész munkájában és életében az elméleti munka és az, hogy nekimegyünk az ellenség ideológusainak és ideológiáinak, — ez korántsem szabad, hogy azt jelentse, hogy elvontakká váljunk és hogy az elméleti kérdéseket pártunk harci kérdéseitől elszakítva kezeljük. Kommunisták között elmélet és gyakorlat egysége axioma, elemi dolog, magától értetődő. De ez az elemi és magától értetődő dolog elméleti munkánk gyakorlatában nem mindig magától értetődő. Ismétlem, a súlypont, az elméleti munkában olyan kérdéseken kell, hogy nyugodjék, amely a mi pártunk praxisából, harcaiból adódik. Ezt persze nem szabad szűken értelmezni, mert pl. mindazok a kérdések, amelyeket a magyar történelemtudománnyal kapcsolatban Andics elvtársnő felvetett, pártunk praxisából adódnak, mert pártunk harcaival, gya-

korlati munkájával függ össze, hogy a magyar multat, közel és távol multat, így vagy amúgy értékeljük. Mégis, elvtársak, nem felesleges, ha figyelmükbe ajánlom ezt a magától értetődő valamit. Arról van szó elsősorban, hogy önön harci tapasztalatainkat dolgozzuk fel elméletileg. Én egyetértek azokkal az elvtársakkal, hiszen erről magam is beszéltem, hogy ezen a téren a legérezhetőbbek a mi adósságaink és kötelessége a pártnak, kötelessége a mi elméleti munkásainknak — és meg kell szervezni ezt a munkát — hogy ezeket az adósságokat beváltssuk.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának története a mi oktatási munkánk bibliája. Erről nemcsak én beszéltem, hanem Révész elvtárs és mások. De ez maga persze nem elegendő. Nekünk a Szovjetunió Bolsevik Pártjának a tapasztalatai mellett saját tapasztalatainkkal is rendelkezünk kell, elméletileg feldolgozva őket. Nekünk, a mi pártoktatásunknak egyik igen komoly fogyatéksége — azt hiszem erről Bíró elvtárs fog részletesen szólni, — hogy nincsenek stabil tankönyveink. Füzetekünk vannak. Egyik-másik talán megüti az elméleti mértéket, attól tartok elvtársak, hogy nagyrészüket nem üti meg. Mindenki tudja, hogy ezeket a mi tanfüzeteinket három hónaponként, hathónaponként át kell írni és egész újat kell belőlük csinálni. Ha az idő ilyen gyorsan meg tud rágni egy tananyagot, ez magában véve is azt jelenti, hogy elméletileg az a tananyag nem áll a helyzet magaslatán. Ha egy kérdést alaposan, elméletileg komolyan feldolgoztak, akkor az időtálló. És ha három vagy hat hónap után át kell írni, akkor nem volt időállóan feldolgozva az a probléma, amelyet elvi színvonalon kellett volna a szerzőnek feldolgozni. Ez azt jelenti, elvtársak, hogy egyik legdöntőbb feladatunk az elméleti munka, a pártoktatás terén ilyen stabil tankönyveket kidolgoznunk.

Igaza van Réti elvtársnak, hogy adósak vagyunk a Magyar Kommunista Párt történetével, a magyar munkásmozgalom történetének a keretében és adósak vagyunk a magyar demokrácia történetével. Ezek a mi főbb tapasztalataink, ennek az utolsó idestova négy esztendőnek a harci tapasztalatai.

Gondoskodni fogunk róla, hogy ezt az úrt kitöltsük és komoly, elvi magaslaton álló tankönyveket bocsássunk az elvtársak rendelkezésére. Persze, alá kell nekem is húzni azt, amiről Andics elvtársnő szolt: tanulni elsősorban a klasszikusokból kell és nem igaz az, hogy azért, mert Marx 100 évvel ezelőtt élt és működött, hogy Lenin 40 évvel ezelőtt írta az 1905-ös forradalomról szóló írásait, hogy ezért a mi harcainkra nézve nem sokat tudunk belőlük meríteni. A jugoszláv árulók képviselik azt az álláspontot, hogy amit ők csináltak, az valami egészen különleges és új, hogy olyan még a nap alatt nem volt, hogy ők teljesen új tapasztalatokkal járultak hozzá a nemzetközi munkásmozgalom harci formáihoz, tapasztalataihoz. Ez, elvtársak, elméletileg szólva közönséges és szemenszedett bolondság, mert teljesen új dolog, aminek csirái, előmunkálatai, előkészületei ne lennének meg a nemzetközi munkásmozgalom és a nemzetközi forradalmi mozgalom ilyen vagy olyan frontszakaszán a multból, ilyesmi nincs. A népi demokrácia kérdései új kérdések természetesen. Sajátosságai vannak, de a népi demokrácia alapkérdéseit már Marx tárgyalta az 1848-as forradalomról szóló írásaiban, a népi demokrácia bizonyos alapkérdéseit és alapvonásait Lenin tárgyalta az 1905-ös forradalomról szóló írásaiban. Sztálin elvtársunk mutatott rá arra, hogy Titóéknak az az elképzelése, hogy az ő fejükből és kizárólag az ő fejükből pattant ki és hogy tökéletesen új a nemzeti felkelésnek és a burzsoázia elleni felkelésnek az összefonódása, a partizánharcoknak és a reguláris háborúnak az összefonódása, teljesen hamis. Ez körülbelül 130 éves dolog és a spanyol szabadságharcban Napoleon ellen már lényeges vonásaiban mind megvolt. Ezt csak azért mondom, elvtársak, hogy aláhúzzam azt, amit Andics elvtársnő mondott. A klasszikusoktól, Marxtól, Engelstől, Lenintől és Sztálintól nemcsak azért kell tanulni, mert megtanuljuk belőle az angol kapitalizmus fejlődését és anatómiáját a Tőkében, nemcsak azért kell olvasnunk a klasszikusokat, mert az 1848-as forradalomról tanuljuk meg belőlük azt, amit tudni kell, elsősorban az akkori osztály-

harcokat és Lenint nemcsak azért kell olvasnunk, hogy megismerjük belőle az 1905-ös és 1917-es forradalom mechanizmusát, lefolyását, hanem azért is kell a klasszikusokat olvasnunk, mert így tanuljuk megismerni belőlük önmagunkat és saját harcainkat is.

Ezzel be is zárhatom felszólalásomat. Azzal végzem, amivel kezdtem: ez a konferencia nem vég, hanem kezdet. Kezdeté annak, hogy az eddiginél sokkal komolyabban fogjuk kezelni az ideológiai problémákat, sokkal komolyabban, alaposabban fogunk neki az elméleti munkának. Ne higgyék azt elvtársak, hogy az elméleti munka egy pártban három-négy, vagy legjobb esetben tizenhárom-tizennégy elméletileg jól képzett ember munkáján múlik. Hadd idézzem Marosán elvtársam kedvenc kifejezését: ha csak az „elméleti muftikon“ múlna az elméleti munka egy forradalmi munkáspártban, akkor rosszul állnánk vele. Egész pártfunkcionáriusi gárdánk, pártmunkásaink kell, hogy résztvegyenek ebben a munkában, ha nem is mindjárt azzal, hogy X. Y. VII. kerületi tizes csoportvezetőt bízunk majd meg azzal, hogy teszem, a magyar demokrácia történetét megírja. De ha az illető tizes csoportvezetőnek kinyílik a szeme és az érzéke megélesedik az elméleti problémák iránt, akkor majd felteszi ő, támaszkodva a néppel való kapcsolataira, azokat a kérdéseket, amelyeket az „elméleti muftiknak“ muszáj megválaszolni, ha azt akarják, hogy olyan elméleti munkát végezzenek, amely a gyakorlati harcokkal, gyakorlati munkával szerves és elválaszthatatlan kapcsolatban van.

Még egy utolsó megjegyzést, elvtársak. Mi valami újat kezdünk. Az új abban áll, mint mondtam, hogy nagyobb fénnel világítottunk rá mulasztásainkra és elmaradásunkra ezen a téren és megígérjük önmagunknak, hogy közös erővel leküzdjük ezeket a mulasztásokat és behozzuk az elmaradásunkat. Csak erről van szó, semmi egyébről. Nehogy valaki is azt higgye, hogy a fordulat, amit követelünk elméleti munkánkban, a nagyobb figyelem, a komolyabb foglalkozás érdekében, hogy ez egyben

valamiféle fordulatot jelent pártunk marxista-leninista politikájában. Nem arról van szó, elvtársak, hogy nekünk okunk lenne megtagadni azt, amit eddig csináltunk. Nem arról van szó, hogy fordulatot hajtsunk végre politikánkon. A mi politikánk, a mi gyakorlatunk — a mellékelt ábra mutatja, eredményei mutatják — a marxizmus-leninizmusra épülő politika volt és ezért ért el sikereket és győzelmeket. Most arról van szó, hogy marxista-leninista alapon folyt gyakorlati munkánkhoz hozzáigazítsuk elmaradt elméleti munkánkat. Az elméletnek nem elmaradnia kell elvtársak, hanem elől kell járnia. Ezen a téren mulasztások történtek, megvalljuk, és el vagyunk szánva rá, nem utolsó sorban ennek a konferenciának az eredményeképpen, hogy ezeket a mulasztásokat közös erővel, jóvá fogjuk tenni.

B í r ó Z o l t á n :

A P Á R T O K T A T Á S
D Ö N T Ő F E L A D A T A I

(B E S Z Á M O L Ó)

Kedves Elvtársak! A népi demokráciának a szocializmus felé való fejlődésével lépésről-lépésre szorítjuk ki a nép ellenségeit azokból a hatalmi állásokból, amelyeket a politikai és gazdasági életben elfoglálnak. A dolgozó nép győzelmes előrenyomulása a magyar és nemzetközi reakció fokozódó ellenállásával találkozik. Az osztályharc viszonyai mind bonyolultabbá válnak. Ilyen helyzetben a mi pártunknak, ha a munkásság élcsapatának szerepét továbbra is be akarja tölteni, fel kell fegyvereznie minden tagját az előttünk álló és mindjobban kiélesedő harcokra a marxizmus-leninizmus tanításaival, a marxista-leninista párt stratégiájának és taktikájának ismeretével. Különösen most, amikor pártunk olyan döntő feladatok előtt áll, mint a falusi kizsákmányolók hatalmának korlátozása és fokozatos kiszorítása, a szocializmus építésének megindítása a falun, az öntudatos és harcképes káderek kiképzése elsőrangú feladat.

A népi demokrácia további megerősödésének és a szocializmus felépítésének üteme, ha eltekintünk a nemzetközi tényektől, most elsősorban attól függ, hogy milyen méretben tudjuk megerősíteni pártunkat olyan káderekkel, melyek képesek pártunk helyes politikai vonalát meg is valósítani.

1. Oktatási munkánk eddigi eredményei

Pártunk vezetősége mindig nagy figyelmet fordított párttagságunk politikai öntudatának fejlesztésére és nevelésére. Ennek a következménye az, hogy pártunk széles tömegei nemcsak megértették.

hanem nagy vonalakban magukévá is tették pártunk politikai vonalát és megbírkóztak az előttük álló feladatokkal.

Már közvetlenül a felszabadulás után megindultak a háromhónapos és hathetes központi pártiskolák és hamarosan követték őket a kéthetes megyei iskolák, s velük egyidőben szervezték meg az esti szemináriumok százait is. Az utóbbi három évben iskolai hálózatunk felsőfokát, az 5—6 hónapos tanfolyamokat 242 elvtárs végezte el, a középfokát, a hathetes és háromhónapos iskolákat 2200 elvtárs, alsófokát, a 3—4 hetes megyei iskolákat és hasonló időtartamú központi tanfolyamokat 15.000 elvtárs. Az utóbbi három és fél esztendő alatt az esti szemináriumokon és tanfolyamokon kb. 250.000 elvtárs vett részt. Ezekből több, mint 100.000 1948 tavaszán tanult. A Munkás Akadémiák előadásait kb. 8000 elvtárs látogatta, az egyéni levelezőtanfolyamokra pedig eddig 8—10.000 tanuló jelentkezett. Mindezeket egybevetve, a szervezett pártoktatás a felszabadulás óta kb. 300.000 tanulóra terjedt ki. Tekintetbevéve, hogy a tanulók egy jó része több tanfolyamon is résztvett, kb. 150.000 elvtársra lehet becsülni a tanulásban résztvevők számát. Oktatási osztályunk irányítása alatt megindult a tömegszervezetekben, elsősorban a szakszervezetekben is, az oktatási munka. Kiepült a szakszervezeti szemináriumok széles hálózata.

De pártoktatási hálózatunk fejlődése nem tudott lépést tartani párttagságunk rohamos növekedésével és pártkádereink eszmei és politikai felfegyverzésének feladatát nem tudta ennek megfelelően megoldani. Fölmerült az a veszély, hogy kádereink politikai elmaradottsága komoly akadályává válik pártunk további megerősödésének és annak, hogy befolyása növekedjék a dolgozó tömegekben.

Rákosi elvtárs márciusi cikke: „A következő láncszem“ idejekorán figyelmeztette pártunkat erre a fenyegető veszélyre és mozgósította egész pártunkat a marxizmus-leninizmus tanításainak tanulmányozására és elsajátítására. Az utóbbi félév eredményei arról tanuskodnak, hogy pártunkban komoly fordulat állott be kádereink politikai képzése terén.

ami együttjárt párttagságunk általános aktivizálódásával mind a pártmunka, mind a termelés, mind a társadalmi munka területén.

Ebben a fellendülésben nagy szerepet játszott az Egyesítő Pártkongresszus. A két párt egyesülése a két munkáspárt tömegeiben fokozta az érdeklődést a marxizmus-leninizmus elmélete iránt. Most már nemcsak a párt elméletileg képzett káderei, hanem a pártmunkások széles tömegei és nem utolsósorban a szociáldemokrata elvtársak akarták megismerni, illetve magukévá tenni a lenini-sztálini tanításokat, a két párt egyesülésének eszmei alapját. A tanulási láz olyan széles tömegekre terjedt ki, hogy oktatási munkánkban már nem tudtuk a megfelelő színvonalat biztosítani, ami természetesen az oktatási munka felhígítását eredményezte. Míg 1946 őszén egyidőben 25.000 elvtárs tanult esti szemináriumokban és 1947 őszén 35.000 elvtárs, 1948 tavaszán több, mint 100.000 elvtárs vett részt a szemináriumokban. Míg az előbbi években a nyár elején megszűnt már a tömeges tanulás, 1948-ban egész augusztus elsejéig alig volt tapasztalható lemorzsolódás a szemináriumok hallgatóságából (kivéve a falusi szemináriumokat). Míg előbbi években nagy erőfeszítéssel sem tudtuk a bentlakásos megyei pártiskolákat megfelelő pártmunkásokkal betölteni, most az alsó- és középkádereink ezrei önként jelentkeztek az iskolákra és az egyéni tanulási tanfolyamra.

A pártaktíva érdeklődése az eszmei és politikai kérdések iránt különösen megnőtt a programnyilatkozatnak és a szervezeti szabályzatnak, az Egyesítő Pártkongresszus anyagainak nyilvánosságra hozatalával. A szemináriumi vezérfonalak és a kongresszusi anyag 100—120.000 példányszámban terjedtek el, míg 1947-ben hasonló vezérfonalak csak 5—10 ezres példányszámban jelentek meg. A szemináriumi foglalkozásokon a mindennapi kérdések mellett, amelyek eddig leginkább foglalkoztatták a tanulók túlnyomó többségét, mind nagyobb helyet foglaltak el az általános nemzeti és nemzetközi problémák, a marxizmus-leninizmus elméleti és gyakorlati kérdései. A szemináriumi viták lényegesen meggyorsított-

ták a két munkáspárt kádereinek ideológiai egybe-
forrását, párthűségük megerősödését, pártszerű vi-
selkedésük kialakulását és megszilárdulását.

Komoly eredménye oktatási munkánknak az,
hogy ez év tavaszán megindultak a rendszeres végre-
hajtóbizottsági szemináriumok mind Nagy-Budapest-
ten, mind a megyei székhelyeken és sok más város-
ban. Különösen jól dolgoztak ezek a szemináriumok
azokban a budapesti kerületekben, ahol a tanulók a
korareggeli órákban jöttek össze. A párt központi
apparátusában, mind a politikai, mind a technikai
munkatársak hetenként kétszer, reggel rendszeresen
jártak szemináriumokra. Ezzel a tanulás ezekben a
pártszervezetekben a pártmunka szerves részévé
vált és kétségkívül emelte egész pártmunkánk ideo-
lógiai színvonalát.

Megindult a pártoktatás az üzemekben is. Míg
Nagy-Budapesten 1946—1947-es években a szeminá-
rium hallgatóknak csak 10%-a került ki az üze-
mekből, 1948 tavaszán az üzemi tanulók száma elérte
a 22%-ot. A nagybudapesti pártbizottság oktatási
alosztálya és aktívája jó munkát végzett azzal, hogy
tavasszal az egész párttagságnak kb. 20%-át, párt-
munkás gárdájának zömét beszervezte a szemináriu-
mokba és esti tanfolyamokba.

A központi pártiskolák munkája alaposabb lett.
Programokkal, tananyagokkal jobban látták el és
olyan tapasztalt és kiváló előadók, mint Andics elv-
társnő, Havas, Zsigmond, Farkas és Vörös elvtársak
— és a többiek — biztosították a központi pártisko-
lában az oktatási és nevelési munka jó színvonalát.
Pártiskoláink munkáját lényegesen elősegítette, hogy
a Szikra könyvkiadó komoly fordulatot tett elméleti
és politikai kiadványainak lényeges emelése érdeké-
ben. Míg az 1945—46 és 47-es években együttvéve a
Szikra kiadásában 300.000 példányban jelentek meg
könyvek a marxizmus-leninizmus klasszikusainak
műveiből, illetve más marxista szerzőktől, addig már
1948 első felében 700.000 példányban jelentek meg
ilyen könyvek.

A megyei és budapesti kerületi négyhetes párt-
iskolák munkája is javult 1948 tavaszán. Jobb káde-
rek kerültek be az iskolákba. A jobb tananyag és az

előadók rendszeresebb oktatása, irányítása és ellenőrzése azt eredményezte, hogy a tanulóknak jóval magasabb százaléka végezte el az iskolát kielégítő eredménnyel, mint eddig. Egyik legjobb iskolánkat, a NIK-üzemek alapfokú iskoláját, az 1947—48-as évadban 500 elvtárs végezte el, közülük 450 nagyüzemi munkás és bányász. Az utóbbiakból 125 lett szemináriumvezető és 8 pártiskolai előadó. A végzetteneket egy kivétellel mind pártfunkciókkal lehetett megbízni. Ilyen és hasonló esetek mutatják, hogy a jól megszervezett oktatás lényegesen meggyorsítja a káderek kiképzését és enyhíti a mindinkább súlyosbodó káderhiányt.

Az ezévi tavaszi és nyári kongresszusi szemináriumok fejlődése megcáfolta azt a szokásos nézetet, hogy a nyár beálltával leáll a tanulás. Kb. 5000 szeminárium működött tavasszal és az Egyesítő Kongresszus után egész júliusban kb. ugyanennyi szeminárium dolgozott tovább. A szemináriumok hallgatói között tavasszal és nyáron kb. másfél millió oktatási brossurát és vezérfonalat terjesztettek el, 3 millió ív terjedelemben, azaz kb. tízszer annyit, mint 1947-ben.

Egészében az 1948. év első felében oktatási hálózatunk annyira kiszélesedett, hogy megteremtette az előfeltételeket arra, hogy az őszi-téli oktatási évadra az egész pártmunkás aktívát be lehessen vonni a rendszeres tanulásba. Ennek biztosítására a nyár folyamán kiképeztünk 60 háromhónapos iskolai előadót és felelős oktatási pártmunkást, 230 négyhetes iskolai előadót és oktatási felelőst. Azonkívül speciális pártiskolákon a tömegszervezetek számára is kiképeztünk néhány száz propagandistát és oktatót. Ugyanakkor komoly támogatást nyújtottunk a tömegszervezeteknek oktatási munkájuk kifejlesztésére, elsősorban a szakszervezeteknek. Az utóbbiakban is 1948-ban megsokszorozódott az iskolai tanulók és a szemináriumi hallgatók száma.

Oktatási munkánk fellendülésével az új oktatási káderek százai nőttek ki. A régi, tapasztalt oktatókkal, propagandistákkal együtt ők alkotják pártunknak azt a tisztikarát, amely hivatva van pártunk egyik legdöntőbb feladatát megoldani: a

marxizmus-leninizmus elnéletét nemcsak bevinni pártunk tömegeibe, hanem olyan harcosokat is nevelni, akik a legbonyolultabb viszonyok között is képesek lesznek megvalósítani pártunk célkitűzéseit.

2. Oktatási munkánk hiányai

A tömeges tanulás ugrásszerű fejlődésének megvoltak azonban a maga árnyoldalai is, amik lényegesen lerontották oktatási munkánk eredményeit. A kezdeti sikerek megszedítettek bennünket és a mennyiségi eredmények utáni hajszában elhanyagoltuk munkánk minőségét. Márpedig az ideológiai munka terén a mennyiség nemcsak nem pótolhatja a minőséget, hanem ellenkezőleg, a hibás, rossz oktatás kifejezetten káros és veszélyes, mert helytelen, zavaros és az osztályellenségtől átvett felfogásokat és eszméket terjeszt pártunkban. A mi oktatási apparátusunknak és elsősorban az Országos Oktatási Osztálynak komoly hibája, hogy időben nem gondoskodott arról, hogy pártmunkásaink tömeges tanulását olyan mederbe terelje, amelyben biztosíthatjuk a tanulás rendszeres irányításával és ellenőrzésével a szükséges eszmei-politikai színvonalat. Ennek az lett az eredménye, hogy a gombamódra szaporodó szemináriumainkat nem tudtuk ellátni megfelelő képzettségű előadókkal, ami tovább súllyesztette a szemináriumok amúgyis alacsony színvonalát. Ezt a hiányt súlyosbították a központilag kibocsátott szemináriumi vezérfonalak hiányosságai és az a szervezési hiba, hogy ez év tavaszán lényegében csak alapfokú szemináriumokat szerveztünk és a kongresszusi szemináriumoknak is csak kb. 10%-a volt haladó. Így a pártaktív túlnyomó többsége, amely résztvett a szemináriumokban, a tananyagok komoly áttanulmányozása helyett csak a szemináriumvezető előadása alapján beszélte át a felvetett kérdéseket. Emellett a pártmunkások jelentékeny része — Budapesten több mint egyharmada, vidéken pedig 60—70%-a egyáltalán nem vett részt a szemináriumokban. Pedig Nagy-Budapest 12 legnagyobb üzemének eredményei — ahol a pártmunkások 75%-a tanult szemináriumokban, — arról tanuskodnak, hogy ott,

ahol az üzemi pártvezetőség komolyan foglalkozik az oktatással, ott a pártmunkások szívesen tanulnak. A párttagság tanulni vágyó tömegei sok helyen pártapparátusunk felkészületlensége következtében csak részben kapcsolódhattak be a tanulásba. Ez különösen tapasztalható volt a vidéki üzemi és falusi szervezetekben, amelyekben sem a megfelelő szemináriumvezetőket, sem a szemináriumfi füzeteket nem tudták biztosítani.

Országos Oktatási Osztályunk munkájában komoly politikai hibának kell tekinteni azt, hogy későn vette észre és nem akadályozta meg azt a veszélyes fejlődést az oktatás terén, hogy a szemináriumokban nagyobb részt nem üzemi munkások, vagy dolgozó parasztok vettek részt, hanem értelmiségi és kispolgári elemek. Így még Nagy-Budapesten is az üzemi szervezetekben a párttagságnak átlag csak 10—15%-a tanult szemináriumokban (és ezekben is jelentékeny számban az üzemi értelmiségiek), míg a körzeti és értelmiségi pártszervezetekben, amelyekben a munkások létszáma jóval kisebb, a párttagok 15—25%-a vett részt a tanulásban. A falusi szemináriumokban még rosszabb a helyzet. Az eddigi szöványos adatok szerint nagyobb részt értelmiségiek, kisiparosok és más, nem a dolgozó parasztsághoz tartozó elemek tanultak. Hiányos kádermunkának tudható be, hogy a pártiskolákon is csökkent a munkások aránya a kispolgári és értelmiségi elemek javára. Míg 1947 júliusáig a háromhónapos iskolát végzettek között a munkások 70%-kal, az értelmiségi és kispolgári foglakozásúak 14%-kal szerepeltek, 1947 októberétől kezdve ez az arány megváltozott: a munkások száma lecsökkent 55%-ra, a most meginduló iskolákon pedig az előzetes jelentések szerint 52%-ra, ugyanakkor az értelmiségi és kispolgári elemek száma 34%-ra emelkedett.

Hasonló hiányosságokat tapasztalunk az előadók és szemináriumvezetők kiválasztásánál is. Bár az utóbbi három év alatt lassanként megnőtt a munkás és paraszt propagandistáink arányszáma, de még nem haladja meg Nagy-Budapesten a 42%-ot, vidéken pedig a 35%-ot. Különösen kedvezőtlen ez az arányszám, ha tekintetbe vesszük, hogy az értel-

miségi és kispolgári foglalkozású előadók másfélszer annyian vannak, mint a munkások. A falun: a jegyző, patikus, tanító, kereskedő és iparos szemináriumvezetők legtöbb esetben nagy károkat okoznak pártunknak, mind zavaros tudálékosságukkal, mind lekezelő és visszataszító viselkedésükkel.

A szemináriumok gyors felduzzasztásának megvolt az a súlyos következménye is, hogy a pártbizottságok és helyi vezetőségek főleg az alsó pártkáderek oktatásával voltak elfoglalva és mindjobban lemaradt oktatási munkánkban a közép és vezető káderek képzése. A hathónapos iskolát végzettek száma még jelentéktelen, az iskolán kívüli felsőfokú és középfokú oktatást pedig eddig nem sikerült eredményesen megszerveznünk. A középkáderek kiképzése a háromhónapos iskolákon az utóbbi időben annyira leszűkül, hogy a legutóbbi tanfolyamokon a hallgatóknak csak egynegyede volt megyei és járási vezetőségi tag vagy ennek megfelelő munkakörrel megbízott egyéb pártmunkás. A többi tanulók alsóbb funkcionáriusok voltak. A most meginduló háromhónapos iskolákon — a legutóbbi adatok szerint — ez az arányszám már kedvezőbb.

Közép- és vezetőkéldereink nagyrésze még nem vesz részt olyan mértékben a tanulásban, mint az alsó funkcionáriusok, különösen az államapparátusban és a tömegszervezetekben nem, ami növeli a párttól való elszakadásuk veszélyét. Akik pedig közülük el is végezték egyik vagy másik rövid időtartamú pártiskolát, az iskola elvégzése után nem foglalkoztak tovább utánképzésükkel, s rövid néhány hónap alatt elfelejtették a tanultakat. Így a pártiskolai felvételi vizsgákon néha tapasztaljuk, hogy alig lehet különbséget tenni az alsóbb fokú iskolát régebben elvégzett elvtársak és olyan elvtársak politikai színvonala között, akik még semmiféle pártiskolát nem látogattak.

Vannak nálunk nagyszámban függetlenített pártfunkcionáriusok, közöttük sok vezető funkcióban is, — akik úgy vélik, hogy tanulni csak pártiskolán lehet és az ő pártmunkájuk mellett lehetetlen foglalkozniok eszméi és politikai színvonaluk emelésével. Az ilyen elvtársak még a legjelentékte-

lenebb gyakorlati munkájukat is fontosabbnak tartják politikai továbbképzésüknél. Az ilyen felelős állásban dolgozó elvtársak nemcsak maguk maradnak el a párt fejlődésétől, hanem ezt a maradi szellemet terjesztik a vezetésük alatt dolgozó káderek és a párttagság között is és bennük is kifejlesztik a szűk gyakorlatiasság túlbecsülését eszmei és politikai fejlődésük rovására is. Az ilyen elvtársak elhanyagolják az új, politikailag fejlődőképes káderek kiemelkedését és komolyan akadályozzák pártunk politikai befolyásának növekedését.

Oktatási munkánk rákfeneje: a gyenge ellenőrzés. A pártbizottságok és helyi vezetőségek nem, vagy alig ellenőrzik a szemináriumok munkáját. Amennyiben az ellenőrzés meg van szervezve, úgy ez főleg a szemináriumok mennyiségi változásaira vonatkozik, nem pedig eszmei és politikai tartalmára és színvonalára. Az ellenőrzés rossz megszervezése nemcsak akadályozza az oktatás színvonalának emelését, de tág teret nyit mindenféle helytelen, ellenséges nézetek terjesztésére, ellenséges propaganda kifejlesztésére is.

Eszmei-politikai munkánk elmaradottságára jellemző, hogy a tagok és tagjelöltek túlnyomó többsége egyáltalán nem vagy csak a pártnapokon részesült eddig eszmei és politikai nevelésben.

Pártoktatásunknak komoly hibája volt a nemzetközi és a magyar munkásmozgalom tapasztalatainak, különösen a SzK(b)P tapasztalatainak hiányos és rendszertelen ismertetése. A Bolsevik Párt történetének tanulmányozása nagyon a háttérbe szorult. Az eméleti kérdések feldolgozásánál az iskolákban nem foglalkoztak eléggé a szocialista társadalom és a népi demokrácia elméleti problémáival.

Mindezek a hibák és hiányosságok elsősorban azért burjánozhattak el ilyen arányban, mert pártunkban még mindig lebecsülik az eméleti munka és tanulás jelentőségét. Ennek következtében a pártbizottságokban és a helyi vezetőségekben általában a pártkáderek eszmei és politikai nevelését nem tekintik az egész pártszervezetet érintő alapvető pártmunkának, hanem csak a propagandistára vagy oktatási felelősre tartozó szűk reszortfeladatnak.

A mi pártunkban nem kis számban vannak olyan elvtársak — még vezető funkcióban is, — akik önteltségükben és elbizakodottságukban úgy vélik, hogy ha már ők vezető állásban vannak, akkor nekik már nincs szükségük tanulásra, eszmei-politikai színvonaluk emelésére. Ezek a pártmunkások nem akarják megérteni, hogy ahhoz, hogy pártunk politikáját helyesen hajtsák végre, alaposan kell ismerniök a népi demokrácia és a szocialista társadalom fejlődési törvényeit és jól kell tájékozódniok a nemzetközi kérdésekben, hogy mozgosítani tudják a dolgozókat az előttünk álló bonyolult feladatok elvégzésére. Ha ők nem fejlődnek politikailag, rövid idő alatt elvesztik képességüket felelős munkájuk végzésére is. Az, aki elméletileg visszamarad, lassanként elvtelen nyárspolgárrá válik és az ellenséges propaganda befolyása alá kerül. Ezért az a pártmunkás, aki nem akar tanulni, hamarosan el fogja veszteni pártmunkás igazolványát.

Egy másik komoly oka pártoktatásunk alacsony színvonalának abban áll, hogy többé-kevésbé elszakadt az elméleti munkától. A központi pártiskolákon eddig még nem folyt komoly elméleti munka, sem elméleti káderek kiképzése. Másrészt az elméleti téren dolgozó elvtársaink egy része alig vett részt a központi pártiskola munkájában.

Részben a központban, de különösen a periférián túlteng a mi munkánkban a szervezés az eszmei-politikai irányítás rovására. A megyei, járási és kerületi pártbizottságok nagyobb részt csak számszerűleg ismerik vagy ismertetik az oktatási munka fejlődését és nem érdeklődnek eléggé annak ideológiai tartalma iránt.

Az oktatási munka eredményét az iskolát végzett kádereink jó munkáján lehet legjobban lemérni. Bár a három év tapasztalatai arról tanuskodnak, hogy kádereink a pártiskolákban gazdagították elméleti és politikai ismereteiket, de ez az eredmény még nincs arányban azzal a nagy erőfeszítéssel, amelyet pártunk fordít az oktatás kifejlesztésére. Ennek okai a felsoroltakon kívül az iskolák és szemináriumok zsúfolt programjában, a tananyag nem elég alapos feldolgozásában rejlik, — részben az elő-

adók alacsony színvonalára vezethetők vissza. Komoly hiánya oktatásunknak az is, hogy nincs eléggé összhangban a káder és szervezési munkával. Az iskolába küldöttek egy jó része nem üti meg a kellő színvonalat, iskolát végzett elvtársak más része pedig felhasználatlanul elkallódik. Az utóbbiakat vagy nem állítják be megfelelő munkára, vagy ha beállítják, magukra hagyják őket minden támogatás nélkül.

Fentiek alapján meg kell állapítani, hogy az oktatási munka megerősödésének és mennyiségi javulásának ellenére, az elvégzett munka kevés ahhoz, amire a pártnak szüksége van és minőségi színvonal is kielégítő. A tanulók és előadók szociális összetétele sem olyan, ahogy megköveteli azt pártunk élcsapat jellege. Ezeknek a komoly hibáknak a kiküszöbölésére kell most mozgósítani egész pártunkat.

3. Az oktatási munka feladatai

Pártunk vezetőségének irányelveit az elméleti és oktatási munka előtt álló feladatokra vonatkozólag teljes nyíltsággal Rákosi elvtárs márciusi cikkében, „A következő láncszem“-ben tárta pártunk elé. Rákosi elvtárs kommunista önkritikával rámutatott elmaradottságunkra az elméleti fronton és a pártkádereik ideológiai kiképzése terén s feltárta a párt elméleti színvonalának csökkenésével járó veszélyeket. Ugyanakkor megmutatta a kivezető utat a nehéz helyzetből.

„Több, mint 120.000 elvtársunk végzett különböző pártiskolákat és szemináriumokat. Ennek a számnak hatását azonban lerontja az, hogy az iskolát végzettek zöme csak 3 hetes vagy ennél rövidebb tanfolyamot végzett. De a 120.000-es szám azt is jelenti, hogy tagjainknak öthatoda semmiféle rendszeres elméleti oktatásban nem részesül.“ A cikk rávilágít arra is, hogy a Szociáldemokrata Párttal való egyesülés újabb százezres tömegeknek a marxista-leninista átképzését teszi szükségessé. „Ebből következik, hogyha ki akarjuk kerülni pártunk elméleti színvonalának további csökkenését, napi-rendre kell tűznünk és pártunk figyelmének köz-

pontjába kell állítanunk az elméleti színvonal emelésének kérdését.”

Milyen feladatokat tűzött ki ebben a cikkben Rákosi elvtárs? „A pártoktatás új feladatainak megoldására — írta Rákosi elvtárs — át fogjuk szervezni és ki fogjuk bővíteni pártiskoláinkat. Felülvizsgáljuk és átdolgozzuk az iskolák tananyagát és programját. A tananyag jelentékeny része elavult, nem eléggé alkalmazták a magyar demokrácia viszonyaira, és ami a legsúlyosabb: marxista szempontból nem is egyszer kifogás alá esnek. Ki kell dolgozni az önképzés eredményesebb módjait, mert az eddigiek nem kielégítőek. Ezzel kapcsolatban át kell szervezni az elméleti könyvek kiadását is.”

Kb. egy hónappal később Rákosi elvtárs „A párt: élcsapat” című cikkében újra visszatért a pártoktatás kérdésére és megállapítja: „Nem szabad ezen a téren fukarkodni a káderekkel és a legjobb erőket kell e célra rendelkezésre bocsátani, mert az oktatás fő féke a magyarnyelvű kommunista irodalom hiánya mellett a jó előadók kis száma”. Rákosi elvtárs tehát a párt elméleti színvonalának további emelésére elsősorban az oktatási munka *minőségi* megjavítását tűzte ki feladatul.

Ugyanebben a cikkben megállapította: „Külön súlyt kell helyeznünk a pártmunkások nevelésére és fegyelmzésére... Ezek az aktivisták kerülnek elsősorban a pártiskolákra, rájuk külön gondot kell fordítani.” A párttagság széles tömegeinek oktatása további feladat.

A Politikai Bizottság szeptember 2-i határozatában a tagfelvételi zárlatról és a tagság felülvizsgálásáról még jobban kidomborítja párttagjaink ideológiai nevelésének szükségességét. A párt élcsapatjellegének biztosítására nem elég megtisztítani a pártot a nem oda való elemektől, de biztosítani kell a párttagság további kiképzését és nevelését, hogy valóban magáévá tegye Lenin-Sztálin forradalmi elméletét.

Mit tettünk az elmúlt hónapokban, hogy a pártvezetőségnek az erre vonatkozó utasítását végrehajtsuk és hogyan fogjuk őket a jövőben megvalósítani?

4. *A pártiskolák átszervezése és kibővítése*

A pártoktatási hálózat minőségi javítása szempontjából úgy szervezzük át az iskolai hálózatot, hogy a magasabb fokú iskolákat gyorsabban fejlesztjük és az iskolák időtartamát lehetőleg meghosszabbítjuk.

Október elején indul meg 100 hallgatóval a hathónapos, illetőleg egyéves pártiskola. A háromhónapos központi pártiskolák számát felemeltük 3-ról 8-ra, összesen 450 tanulóval. A megyei és kerületi iskolák időtartamát meghosszabbítottuk 3-ról 4 hétre és számukat felemeltük 43-ról 50-re. Az osztályok számát 52-ről 84-re, a hallgatókét 1200-ról 2000-re.

Lényeges átszervezésnek kell történni az iskolán kívüli oktatási hálózat átszervezésében is, az oktatás színvonalának javítása céljából.

Az eddigi tömeges alsófokú szemináriumok mellett, amelyek eddig csaknem egyedüli formái voltak az iskolán kívüli tanulásnak, minden pártiskola mellett kiépítjük a megfelelő szírvonalú esti és levelező iskolákat. Így a budapesti hathónapos központi pártiskola mellett lesz a kétéves esti pártiskola és a kétéves levelezőtanfolyam. A budapesti és vidéki háromhónapos iskolák mellett egyéves esti iskolákon és egy központi egyéves levelezőtanfolyamon dolgozzák fel a háromhónapos pártiskola anyagát. Az egyhónapos iskolák mellett esti háromhónapos tanfolyamokat kell szervezni a pártiskola irányításával.

Ezzel a rendszerrel biztosítani akarjuk, hogy minden pártmunkás elvégezhesse a termelő munkája mellett is a pártoktatás alsó, közép vagy felső fokát. Aki az egyhónapos iskolát végezte el, folytathatja tanulását az egyéves esti pártiskolán, vagy levelezőtanfolyamon. A háromhónapos iskolát végzett elvtársak tanulhatnak a kétéves levelezőtanfolyamon. A hathónapos iskolai végzettséggel, vagy hasonló eszmei-politikai felkészültséggel rendelkező elvtársak pedig önálló tanulással tanulmányozhatják a marxizmus-leninizmus klasszikusainak műveit.

Átszervezzük az iskolán kívüli esti alsófokú oktatást, — a szemináriumokat is. A hangsúlyt most arra helyezzük, hogy a legjobb oktatóink segítségével speciális esti tanfolyamokat szervezzünk. Ki kell építeni az esti tanfolyamok hálózatát olyan méretben, hogy minden bizalmi, agitátor vagy szemináriumvezető, amennyiben eddig még nem végzett magasabb fokú pártiskolát, a legközelebbi hat hónap folyamán látogathasson speciális 3—4 hetes esti bizalmiképző, agitátorképző vagy előadóképző tanfolyamokat. Minden pártmunkás a következő félévben köteles elvégezni az alapfokú vagy haladó szemináriumot. Azután biztosítani kell a már alapfokú szemináriumot végzett fejlettebb pártmunkások tanulását a haladó szemináriumokban, amelyekben a tanulók száma az összes szemináriumi hallgatóknak kb. egynegyedét kell, hogy kitegye. S végül a fennmaradó megbízható és leellenőrzött szemináriumvezetők irányításával megszervezzük az alapfokú szemináriumokat.

Az oktatási hálózat ilyen jellegű átszervezésével az oktatási munka minőségi színvonalát fogjuk emelni.

5. Az iskolák tananyagának és programjának megjavítása

Az oktatás elméleti színvonala emelésének döntő biztosítója a jó tankönyv. A napokban ünnepeljük Sztálin elvtárs lángeszű műve a „SzK(b)P története. Rövid tanfolyam.” megjelenésének 10 éves évfordulóját, amely nemcsak a Bolsevik Párt, hanem az egész világ forradalmi pártjai számára is a marxizmus-leninizmus tanításaink kincsestára. Ez a könyv hatalmas méretben hozzájárult a Bolsevik Párt és az egész szovjet nép eszmei-politikai fejlődésének további emeléséhez és lényegesen megjavította az egész pártoktatás színvonalát. Mi előttünk is az a feladat áll, hogy párttagjaink kezébe hasonló tankönyveket adjunk. De ezt nem tudjuk rövid időn belül biztosítani. Gondoskodnunk kell az átmeneti időben is pártiskolánk tananyagának javításáról, át kell térni a gyakran változó tartalmú és gyenge

minőségű szemináriumai füzetekről jobb minőségű időálló tankönyvekre.

A szemináriumok számára új, javított szemináriumi füzeteket bocsátunk ki, külön a város és falu számára, amelyeknek jórészt fel lehet használni időálló tankönyv kidolgozására is.

Jelentősen fogja mélyíteni oktatási munkánkat a marxizmus-leninizmus klasszikus műveinek tömeges terjesztése, különösen a közép- és felsőfokú pártiskolák tananyagába való beiktatása. Ezeket a műveket először ebben az évben adta ki a Szikra olyan mennyiségben és olyan kiválasztásban, hogy komoly segítséget nyújt a legtöbb előttünk álló elméleti és gyakorlati probléma mélyebb megértéséhez.

A négyhetes pártiskolák és haladó szemináriumok tananyagaként olvasókönyvet bocsátunk ki, amely a vezérfonalakban kijelölt irodalomként tartalmazza a marxizmus-leninizmus klasszikusainak és pártunk vezetőinek műveiből kiválasztott szemelvények gyűjteményét.

Felülvizsgáljuk a pártiskolák és szemináriumok programját abból a célból, hogy a Bolsevik Párt története, a magyar és nemzetközi munkásmozgalom kérdései, valamint a szocialista társadalom és népi demokrácia elméleti kérdései nagyobb teret foglaljanak el bennük. Megszervezzük a központi pártiskolán a Bolsevik Párt történetének tanszékét, amelynek hivatása lesz ennek a döntő fontosságú tantárgynak a tanulmányozása és szélesebb beépítése a mi egész pártoktatási hálózatunkba és azon túl a széles tömegek oktatásába.

Csökkentettük a pártiskolák programjának zsúfoltságát, hogy így a kérdések számát lecsökkentve, sokkal alaposabban dolgozhassák fel őket az elvtársak, hogy több idő maradjon a tanulóknak az önálló tanulásra. Mindez lehetővé teszi, hogy a pártiskolákban előkészítsük a hallgatókat arra, hogy az iskola elvégzése után önállóbban tudjanak tájékozódni és határozni a politikai helyzetben s emellett önállóan is tudjanak tanulni.

Ennek alátámasztására meg kell szerveznünk a magas színvonalú előadásokat a pártiskolát végzett elvtársak további képzésére. Szükséges, hogy na-

gyobb városokban, elsősorban Budapesten, olyan elméleti jellegű előadásokat tartunk, amelyek szoros kapcsolatban vannak népi demokráciánk előtt álló gyakorlati feladatokkal.

A központi pártiskolai előadók színvonalának emelése céljából a pártiskolai előadások megtartását csak az előadások tézisének előzetes ellenőrzése után engedélyezzük.

Ilyenképpen fogjuk követni pártvezetőségünk utasítását, a tankönyvek és programok felülvizsgálását és átdolgozását illetően.

6. Az előadók elméleti, eszmei és politikai színvonalának emelése

Iskolahálózatunk ugrásszerű kiszélesítésével az előadókádereink átlagos színvonala átmenetileg csökkent, mert a régi tapasztalt előadók száma a sok új között viszonylag kevesebb lett. Nyilvánvaló, hogy ez átmenetileg kedvezőtlenül fog hatni az oktatási munka színvonalára is. Most az a feladatunk, hogy ezt az átmeneti időt minél gyorsabban áthidaljuk előadói gárdánk gyakori ellenőrzésével, instruálásával és továbbképzésével. Ezt központilag csak a központi iskolákban tudjuk megszervezni. A többi iskolákban az illetékes pátrszerveknek, a helyi vezetőségeknek kell sokkal nagyobb mértékben, mint eddig ellenőrizni minden előadót, legalább havonta egyszer, s a meg nem feleelőket leváltani. Ezeket az átmeneti nehézségeket csak úgy tudjuk gyökeresen megoldani, ha az előadók kiképzésére sokkal nagyobb gondot fordítunk. Az egyéves iskolánk első tanfolyamán biztosítani kell legalább 40 kvalifikált (6 és 3 hónapos pártiskolai előadók nivójának megfelelő) előadó kiképzését. A központi egyéves pártiskola tanszékei fokozatosan növelni kell az aszisztensek számát azzal, hogy javítjuk az egyéves iskola színvonalát és hogy előkészítjük egy magasabb két- vagy hároméves pártiskola előadó kádereit.

Előadóink és oktatási felelőseink, oktatási aktívaink elméleti előkészítésének legfontosabb módja az önképzés. Mi az előadóinknak csak a nyári iskolai szünet alatt szervezünk néhányhetes átképző tan-

folyamokat, ami vajmi kevés ahhoz, hogy képzett marxistákká-leninistákká legyenek. Az oktatóknak állandóan, munkájuk közben pótolni kell a komoly hiányokat, amely gyors eszmei és politikai kiképzésüknek az eredménye. Nem lehet jó oktató az, aki papagályszerűen havonta elismétli az egyszer már betanult vezérfonalat, — hanem napról-napra rendszeresen tovább tanul egyrészt a marxizmus-leninizmus klasszikusainak — elsősorban a Bolsevik Párt történetének, — másrészt a magyar demokrácia elméleti és gyakorlati kérdéseinek tanulmányozásával. Ugyanez vonatkozik az oktatási felelősökre, akiknek kiképzésük általában még hiányosabb, mint az előadóké. Nekik nemcsak szervezeti, hanem politikailag is irányítani kell az oktatást, amit csak akkor tudnak helyesen elvégezni, ha önmaguk is tovább tanulnak. A központi oktatási osztály felelős munkatársai és a központi pártiskola előadói számára feltétlenül szükséges, hogy megtanuljanak oroszul annyira, hogy olvashassák a szovjet elméleti és politikai irodalmat. Orosz nyelven jelentek meg Lenin és Sztálin halhatatlan művei. A Szovjetunió a marxizmus-leninizmus tudományának a kovácsműhelye. Ott a tudósoknak ezrei dolgoznak a marxista-leninista elmélet továbbfejlesztésén, a tudomány, a művészet, a kultúra minden ágában. Az, aki nem ismeri, nem tudja követni a szovjet közgazdászok, történészek, filozófusok legújabb munkáit, az egyes elméleti téren végbement vitákat, a SzK(b)P határozatait ezekben a kérdésekben, az messze elmarad az elmélet fejlődésétől és nem lehet jó szakértője annak a tárgynak, amit előad. Ezért kell a központi előadóknak egy év leforgása alatt annyira megtanulni oroszul, hogy olvashassák a nekik szükséges irodalmat.

Az előadók kiképzésének meggyorsítására a budapesti első háromhónapos előadóképző iskola mintájára egy állandó háromhónapos előadóképző iskolát kell szervezni. A háromhónapos iskolák első tanfolyama hallgatóinak 25%-át előadókká, a megyei iskolák őszi tanfolyama tanulóinak 40—50%-át pedig szemináriumvezetőkkel kell képezni. Tovább kell fejleszteni a városi esti szemináriumvezetőképző egy-

kéthónapos esti iskolákat, különösen a nagyüzemekben, hogy a legközelebbi három hónap folyamán 2000 új szemináriumvezetőt képezzünk ki.

Az iskolai előadókat rendszeresen meg kell hívni a pártaktívák üléseire. Nagyobb városokban rendszeresen össze kell őket hívni a megyei vagy városi párttitkár vagy a központi előadó politikai beszámolójának vagy más elméleti jellegű előadásoknak a meghallgatására. Nagy-Budapesten egy-két hónapoként instruktív előadásokat kell szervezni kerületenként vagy néhány kerület előadóival együtt az elméleti kérdésekről.

A budapesti előadók klubja mintájára nagyobb városokban és üzemekben hasonló klubokat kell szervezni, amelyekben az előadók számára rendszeres előadásokat és konzultációkat szerveznek, könyvtárakkal, olvasótermekkel és dolgozószobákkal.

7. A párttagok és tagjelöltek tömeges tanulása

A pártmunkások oktatásának minőségi javítása mellett pártunk előtt egy másik döntő feladat is áll: a széles párttagság és tagjelöltek tanítása. A párttagság csaknem 90%-a eddig nem vett részt rendszeres tanulásban. Mindaddig, míg a pártmunkások zömét nem vontuk be szemináriumokba, a döntő feladat a pártmunkások oktatásának megszervezése volt. Most már tovább kell menni ezen a téren. A tagfelvételi zárlattal és tagfelülvizsgálással kapcsolatban sem hagyhatjuk tovább párttagságunkat minden segítség nélkül eszmei-politikai fejlődésében. A tagság felülvizsgálatában maguknak a széles tömegeknek aktív szerepet kell játszaniuk, ami szükségessé teszi, hogy a legközelebbi hónapok folyamán a párttagságnak legalább az a rétege, amely rendszeresen pártnapokra jár (a tagság 20—25%-a a pártmunkásokon kívül) megértse és megtanulja pártunk programjának és szervezeti szabályzatának legalább alapvető tételeit. Enélkül nem fogják tudni, mit is jelent az, hogy pártunknak élcapatnak kell lennie, nem fogják tudni, hogy milyennek kell lennie a jó párttagnak és kiket kell eltávolítani a pártból.

Az egyszerű párttagok és tagjelöltek tanulásának, amelyre őket a szervezeti szabályzatunk is kötelezi, kezdő fokon lazább formájúnak és könnyebbnek kell lenni, mint a szemináriumi oktatás. A tanulás tartalma a párt programnyilatkozatának és szervezeti szabályzatának legelemibb kérdései lesznek, amelyet igen népszerű kis egyíves füzetekben dolgozunk fel, amelyet azután könyvbe fűzünk össze. A füzetek tematikája kb. a következő lesz:

1. A magyar demokrácia története.
2. A MDP élosapat.
3. Mit akar az MDP? (városi és falusi változatban).
4. Szovjetunió a szocializmus országa és a béke óre.

A könyv terjesztését főleg a pártbizalmiakon, népnevelőkön és a Szikrán keresztül lehet megszervezni. A tízescsoport bizalmija rendszeresen ellenőrizzé, hogyan tanulnak csoportja tagjai. E tankönyv tanulmányozása legcélszerűbben az üzemekben 15—20-as csoportokban, a lakóhelyeken 3—5 tagú tanulócsoportokban vagy fejlett elvtársaknál egyéni úton történhet.

A tankönyv tartalmának megfelelően az alapszervezetekben, körzetekben és kerületekben előadás-sorozatokot kell szervezni a széles párttagság számára. Az egyéni tanulóknak és a tanulócsoportoknak a támogatására rendszeres tömeges konzultációt kell tartani a kerületekben, járási székhelyeken és körzetekben.

A tankönyvből, melynek tanulmányozása 2—3 hónapot venne igénybe, minden párttagnak, aki még nem végzett szemináriumot vagy magasabb fokú iskolát és minden tagjelöltnek bizonyos határidőn belül vizsgáznia kell.

Az ilyen tömeges jellegű tanulással át kell fogni az 1949. év elejéig a párttagoknak és jelölteknek kb. 20—25%-át és 1949 júliusáig további 25%-át.

Ilyen nagyméretű tanulás csak akkor valósítható meg, ha ezt a feladatot a pártbizottságok és helyi vezetőségek mint pártmunkánk egyik döntő feladatát tűzik ki pártszervezeteik elé.

8. Üzemi pártkáderek kiképzése és nevelése

A Politikai Bizottság szeptember 2-i határozata megállapította: „Pártunk szociális összetételében a kispolgári elemek túlságosan megnövekedtek pártunk proletárjellege rovására, sőt polgári elemek is behatoltak pártunkba. Pártunk szociális összetételében bekövetkezett ezen eltolódás következtében a forradalmi éberség, szilárdság és harci szellem el-
tompulásának tünetei mutatkoznak“.

Hasonló eltolódás ment végbe az Egyesítő Kongresszus után a mi szemináriumaink hallgatóinak tömegében és mint rámutattunk, az oktatók között is túlsúlyban vannak a nem munkás elemek. Annál inkább szükséges most pártunk élcsapat jellegének erősítésére az üzemi pártkáderek kiképzését oktatási munkánk előterébe állítani. Együttal felül kell vizsgálni a pártiskolákra küldött elvtársak, a szemináriumvezetők és szemináriummi hallgatók összetételét is abból a szempontból, hogy elsősorban a munkások oktatását biztosítsuk.

Az üzemi oktatás kiszélesítésére és megjavítására a megyei és nagyvárosi szervezeteknek legjobb oktatóit az üzemekbe kell irányítani, elsősorban a munkásoktatók kiképzésére. Ezért minden nagyüzemben, ahol több mint 2000 párttagunk van, meg kell szervezni két-háromhónapos esti pártiskolákat a szemináriumvezetők kiképzésére és esti egy-kéthónapos tanfolyamokat a népnevelők és a bizalmiak előkészítésére. Az üzemi párttagságnak általában legalább olyan százalékban kell résztvenni az oktatásban, mint a kerületekben. Ezért az általános szervezési formák mellett a többszakmányos üzemekben szakmáyonként kell megszervezni az üzemi szemináriumokat. Nagyüzemekben, ahol a munkások jelentős része bizonyos munkás-lakótelepeken, vagy bányászfalvakban lakik, az üzemi pártvezetőség az üzemi szemináriumokon kívül még a munkások lakótelepein is szervezze meg az oktatást. Az üzemi szemináriumokban biztosítani kell, hogy elsősorban a munkás pártaktíva legyen bevonva a pártoktatásba. A megyei, városi és járási vezetőségeknek különösen ügyelniük kell arra, hogy a megyei isko-

lák őszi tanfolyamaira nagyobbrészt munkás pártkádereket küldjenek. A városi vezetőségnek felül kell vizsgálni az üzemi előadók és szemináriumvezetők összetételét a munkáspropagandisták arányszámának emelése céljából. Biztosítani kell, hogy 1949 tavaszára a városi és iparvidéki szemináriumvezetők és előadók legalább fele munkás legyen.

9. Az oktatási munka szervezési feladatai

Ahhoz, hogy sikeresen megbirkózzunk oktatásunk két döntő feladatával: a pártmunkások oktatásának minőségi megjavításával és a széles párttag-ság tömegoktatásával, meg kell erősíteni az oktatási munka szervezeti alapját. Ez annál inkább szükséges, mert több megyében még megyei oktatási felelős sincs és így ott lényegében a pártoktatásnak nincs gazdája. A járások felében sincsen még oktatási felelős, nem beszélve a kerületi, körzeti alapszervezetekről, ahol az esetek többségében alkalmi, minden megbízatásokkal foglalkozó elvtársak mellett az oktatást is szervezik. Ilyen viszonyok között az oktatás döntő szerepe teljesen elsikkadhat a mindennapi apró szervezési és gazdasági jellegű tevékenységek között. Ezért mindenekelőtt biztosítani kell pártszervezeteink minden részében oktatási felelős beállítását, lehetőleg felszabadítva őt az egyéb pártmunkától. Legfontosabb feladat most a függetlenített megyei, nagyvárosi és járási, nagyüzemi felelősök beállítása, amit lehetőleg november közepéig biztosítani kell. Nagyobb pártszervezeteknél körzeti, kerületi és városi szervezetekben Oktatási Bizottságot is kell szervezni. A pártbizottságoknak rendszeresen irányítani és ellenőrizni kell az oktatási felelős vagy bizottság munkáját, havonta meghallgatva a V. B. ülésen az oktatási terveket és a beszámolót az elvégzett munkáról. Ellenőrizni kell az előadók kiválasztását és munkáját.

A tömegszervezeti, elsősorban szakszervezeti oktatás megszervezésében a pártvezetőségeknek hathatósan segíteni kell, s eszmei-politikai szempontból ellenőrizniök kell a tömegszervezeti oktatókat.

A surlódások kikerülése végett, különösen a nagyüzemekben, ahol a munkások többsége pártunkhoz tartozik, tekintetbe kell venni, hogy a párttagság politikai nevelése elsősorban a pártoktatás feladata, míg a pártonkívüliek politikai nevelése, valamint a szakoktatás és kultúrmunka ideológiai irányítása elsősorban a szakszervezetekre és a tömegszervezetekre hárul.

A megyei bizottságoknak, városi, kerületi, nagyüzemi és járási vezetőségeknek haladéktalanul neki kell látni a fentvázolt irányelvek alapján az oktatási munka elindításához. Erre nézve a Megyei Bizottságok megkapják a részletes írásbeli utasításokat. Ennek a munkának legfontosabb része a megyei oktatói konferenciák jó előkészítése és levezetése. Mozgósítani kell egész pártunkat arra, hogy még időben kemény kézzel ragadják meg a „következő láncszemet” úgy, hogy sikeresen kihúzhassuk a soronlévő feladatok egész láncsorát.

Ha megnézzük azokat az előkészületeket, amelyek most folynak az őszi oktatás megnyitására, meg kell állapítani, hogy igen sok megyében nem tanulnak a múlt hibáiból. A most meginduló megyei iskolák és szemináriumok egy részébe a megyei bizottságok ismét sok népellenes és nem odavaló elemet küldenek be. Veszprém megyében például 34 elvtárs közül 16-ot vissza kellett küldeni, mint nem odavaló elemeket. Hasonló tünetek vannak más megyékben is, de nagy általánosságban elmondhatjuk, hogy a most meginduló szemináriumokban és iskolákban a munkások vannak többségben. A budapesti szemináriumok hallgatóinak 85 százaléka munkás. Ez annyit jelent, hogy az olyan kerületekben is, mint a VII. kerület, ahol pedig nagyszámban vannak polgári és kispolgári elemek, itt is biztosítani tudták a munkások döntő többségét. Ezt országos méretekben is biztosítani kell.

A megyei konferenciák előkészítésével kapcsolatban beszélnünk kell arról, hogy a Megyei Bizottságok a legkülönbözőbb módon viszonylanak oktatási munkánk kifejlődéséhez. Vannak Megyei Bizottságok, amelyekben a megyei titkár megértve az ok

tatási munka fontosságát, irányítja ezt a munkát, maga is résztvesz a pártiskolák munkájában és a szemináriumok ellenőrzésében, maga gondoskodik arról, hogy a megyei káderek politikailag és ideológiailag jól fejlődjenek. Jó példát mutat ezen a téren a zemplénmegyei pártbizottságunk, ahol a Megyei Bizottság a Járási Bizottság részére haladó szemináriumot tart. A Járási Bizottság tagjai, pedig a községekben tartanak szemináriumot. Az Oktatási Bizottság ebben a megyében nemcsak tanácskozó testület, hanem irányító és ellenőrző szerv is. Ilyen megyénk sajnos kevés van, ahol a Megyei Bizottság ilyen konkrétan résztvesz az oktatási munkában. A legtöbb helyen azt tapasztaljuk, hogy a Megyei Bizottság — ha bizonyos érdeklődést tanúsít is az oktatási munka iránt — megelégszik azzal, hogy tudomásul veszi, hogy milyen szemináriumokat szerveztek a megyében és hány hallgató vesz ezeken részt. Szükséges, hogy a Megyei Bizottságok tagjai segítsenek ebben a munkában, maguk is tartsanak előadásokat az elméleti kérdésekről. A Megyei Bizottság tagjai ezzel is járjanak elől jópéldával a többi funkcionáriusok előtt és mutassák meg, hogyan lehet napi munkájuk mellett is felkészülni egy-egy előadás megtartására, hogy lehet folytatni eszmei és politikai fejlődésünket.

A marxista-leninista tudomány szorosan összenőtt a mi viszonyaink között a népi demokrácia építésével, — fegyverünk a szocializmusért folyó harcban. Ezért az oktatásnak szoros kapcsolatban kell lennie az élettel, a pártunk előtt álló gyakorlati feladatokkal.

Nincs szebb és magasztosabb pártmunka, mint a párttagság nevelése és képzése. A mi oktatási kérdéseink büszkének lehetnek arra, hogy pártunk rájuk bízta egyik legdöntőbb harcos feladatának végrehajtását: a párttagság elméleti és politikai színvonalának emelését, az oktatást. De ezt a bizalmat ki kell érdemelni önfeláldozó, az oktatásunk gyökeres megjavításáért, pártkádereink alaposabb kommunista neveléséért folyó lelkes munkával. Lenin és Sztálin azt tanították, hogy a káderek döntenek el

mindent. Tegyük meg mi is mindent azért, hogy marxista-leninista szellemben kiképzett és megedzett kádereink sikeresen küzdhessenek a népi demokrácia végleges győzelméért, a szocializmus megvalósításáért.

Q e r o E r n o z d r e z d v d

Tisztelt Elvtársak! Országos Oktatási Értekezletünk pártunk, népi demokráciánk fejlődésének és a nemzetközi helyzet alakulásának olyan körülményei között folyt le, amikor ilyen értekezlet természetszerűleg nem maradhatott meg a párton belüli oktatás keretei között, hanem, e kereteket túllépve, sok tekintetben ideológiai konferenciává, a hazánkban folyó osztályharc, a szocializmus építésének kérdéseit tisztázni hivatott tanácskozássá vált. Pártunk Politikai Bizottsága ezért tűzte napirendre a pártonbelüli oktatás kérdései mellett pártunk, a magyar népi demokrácia fejlődésének legfontosabb elméleti kérdéseit is.

Az Országos Oktatási Értekezlet megszervezésénél pártunk Politikai Bizottságát ugyanazok a megfontolások vezették, amelyeket szem előtt tartott akkor, amikor meghozta nagyfontosságú szeptember 2-i határozatát a tagzárlatról, amikor elhatározta, hogy elindítja a rendesinálás folyamatát a pártban és ezen túl az államapparátusban is. Mindezen rendszabályok kiinduló pontja az a sztálini tanítás, hogy a szocialista társadalom nem születik meg magától, hogy a szocializmus építése nem ösztönös folyamat, hogy a szocializmust építeni csakis kemény harcban lehet, a dolgozók közös erőfeszítésével. Kiindulópontunk az a sztálini tanítás, hogy a történelmileg pusztulásra ítélt, szerepüket eljátszott osztályok maguktól nem szűnnek meg, hanem meg kell szüntetni őket, hogy a kizsákmányoló osztályok élet-halálküzdelmet folytatnak fennmaradásukért, s hogy a hatalomból kitalasztva, ez osztályok maradványai még igen sokáig ádáz, elkeseredett harcban újból és újból meg-

kísérlik visszaszerezni elvesztett hatalmukat. Mind-
ebből következik, hogy pártunkat, mely a magyar
fejlődés fő szervező és irányító ereje, fel kell vértéz-
nünk a belső és külső ellenség elleni küzdelemre. Fel
kell vértézünk politikailag, ideológiailag és szerve-
zetileg is, mert csak olyan forradalmi párt képes a
szocializmus építésére megszervezni a munkásosz-
tályt, a dolgozó parasztságot, a nép milliós tömegeit,
csak olyan forradalmi párt képes a cél szolgálatába
állítani a népi demokrácia államhatalmát, mely he-
lyesen látja a fejlődés menetét, előre látja az osz-
tályharc kiélesedését s nem riad vissza tőle, hanem
teljes fegyverzetben megy elébe. Ilyen párt csakis
marxista-leninista párt lehet. Ilyen párt — de még
sokkal inkább ilyen párttá kell tennünk — a mi pár-
tunkat, a Magyar Dolgozók Pártját!

Elméleti téren Országos Oktatási Értekezletünk
konkretizálta pártunk nézeteit a népi demokrácia
államhatalmának osztályjellege, államhatalmunk
fejlődési iránya, tartalma és funkciói kérdésében.
Világosan leszögezte, hogy a népi demokrácia át-
menetet képez a burzsoá államból a szocializmus
államához, út a tőkés társadalmi rendből a termelő-
eszközök társadalmi tulajdonán felépülő szocialista
társadalmi rendbe. Rámutatott arra, hogy ezen az
úton huzamosabb ideig megállni nem lehet, ha nem
akarjuk felidézni a visszafelé való fejlődés komoly
veszélyét.

Országos Értekezletünkön aláhúztuk, hogy a
szocializmus győzelmét még nem tekinthetjük bizto-
sítotttnak országunkban mindenekelőtt azért, mert
nemzetgazdaságunkban még igen komoly kapitalista
elemek vannak, elsősorban a mezőgazdaságban, még
szinte érintetlen a legszamosabb és gazdaságilag is
legerősebb kizsákmányoló osztály, a zsirosparaszt-
ság és mert a kisárutermelők milliós tömege, Lenin
tanítása, a saját tapasztalatunk szerint is, napról-
napra, óráról-órára termeli a kapitalizmust. A ku-
lákságnak, mint osztálynak korlátozása és fokozatos
kiszorítása megköveteli, hogy a középparasztsággal
való szövetségünknek új tartalmat adjunk, hogy ezt
a szövetséget megszilárdítsuk és a már eddig is meg-
levő feladatok mellé a kulákkizsákmányolás elleni

fokozottabb harc szolgálatába állítsuk. Csakis ez a harc lehet az alapja igazi termelőszövetkezetek létrehozásának, az állam által rendelkezésükre bocsátott magas gépi technika, nemesített vetőmag, kedvező termelési szerződések, előnyös hitel, adókedvezmények stb. segítségével.

Értekezletünk felhívta a figyelmet az ellenséges ideológia pártunkba való behatolásának veszélyére, a marxi-lenini helyes irányvonaltól való elhajlások nagy veszélyére. Felhívta a figyelmet azokra a helytelen, az ellenséges ideológia befolyásaként pártunkban jelentkező nézetekre, amely nézetek ellen eddig nem küzdöttünk eléggé következetesen, de amelyek ellen szívós, következetes, kérlelhetetlen harcot kell folytatnunk, ha nem akarjuk, hogy ezek a nézetek eluralkodjanak pártunkban és letérítsék a helyes útról. Leszögezte értekezletünk, hogy a legnagyobb veszély ma, az adott helyzetben, a kapitalista veszély, amely mint a jobboldali opportunizmus veszélye jelentkezik. De hiba volna, ha csak ezt a veszélyt lát-nánk. Ne feledjük el, hogy Sztálin elvtárs arra tanít bennünket, „a főveszély az az elhajlás, amely ellen beszüntettük a küzdelmet“.

Országos Oktatási Értekezletünk harcos magatartást követel a párt minden tagjától, minden párt-szervezettől, az egész párttól az ellenséges világnézettel, az ellenséges ideológiával szemben. Ideje végetvetni a védekező magatartásnak! Az ország első, vezető pártja nézeteit nem titkolja! Világnézetünk a marxizmus-leninizmus! Világnézetünk a harcos materializmus, a dialektikus materializmus és nem szándékozunk behódolni az agnoszticizmus, a klerikális népbútítás, a miszticizmus ideológiájának. Ellenkezőleg! Megköveteljük, hogy a dialektikus materializmus mind határozottabban és következetesebben jusson kifejezésre a hivatalos állami oktatásban is! Véget kell vetnünk annak a túrhetetlen állapot-nak, hogy a történelem tanításban a régi hamis nézetek grasszáljanak és hogy fiatalságunkat a közgazdaságban a tudományos marxi-lenini közgazdaságtudomány helyett a tudománytalan, a szocializmus építését akadályozó elméletekre, mint amilyen pl a hírhedt határhaszonelmélet, oktassák.

A pártoktatás terén Országos Értekezletünk két fő feladatot tűzött ki: az oktatás minőségének megjavítását és a párttagok és tagjelöltek tanulásának a megszervezését, vagyis az egész párt ideológiai színvonalának az emelését. E feladatok megoldásának kulcsa a jóminőségű, marxi-lenini szellemben megírt, a marxizmus-leninizmust a konkrét magyar viszonyokra alkalmazó stabil, állandójellegű tankönyvek létrehozása.

Országos értekezletünk nem fukarkodott az önkritikával. S a kívülállók, akik nem tudják, mi az: marxi-lenini párt, akik nem ismerik milyen döntő jelentőségű az önbírálat a mi pártunkban, esetleg azt hihetik, hogy íme, a Magyar Dolgozók Pártjában valami nincs rendjén. De ezek az emberek nemsokára tapasztalni fogják, hogy alaposan tévedtek. A mi pártunkban az van rendjén, hogy önkritikát gyakorolunk, hogy nem félünk feltárni saját gyengeségeinket és hibáinkat. Ezt tudvalévőleg azért tesszük, mert erősebbek akarunk lenni, s azért tehetjük, mert erősek vagyunk! Ezt semmiféle nem marxista-leninista párt nem képes ilyen mértékben, ilyen mélyen és ilyen határozott formában utánunk csinálni. S ha büszkéek vagyunk valamire, úgy büszkéek vagyunk arra, hogy a munkásosztályhoz, a dolgozó néphez őszinte a viszonyunk, hogy ország-világ előtt nyíltan megmondjuk, ha valamiben hibáztunk és kijavítjuk a hibákat.

Jóllehet értekezletünket Országos Oktatási Értekezletnek neveztük, de értekezletünkön sokkal többről volt szó, mint a pártoktatás magában véve is rendkívül nagyjelentőségű kérdéséről. Mert attól, hogy milyen a mi pártunk ideológiai színvonala, összekovácsoltsága, függ országunk sorsa, népünk jövője. Bármit cselekszünk is mi, a Magyar Dolgozók Pártja, az nem szűk értelemben vett pártkérdés, hanem országos ügy. Ilyen jelentősége van Országos Oktatási Értekezletünknek is.

Tisztázva Országos Oktatási Értekezletünkön a napirendre tűzött kérdéseket, most a hangsúly a végrehajtáson van. Ahhoz, hogy a kívánt eredményt elérjük, elengedhetetlenül szükséges a politikai irányvonal és az ideológiai problémák tisztázása.

De ez egymagában nem elegendő. A helyesen kijelölt feladatokat végre is kell hajtani. A tapasztalat azt bizonyítja, hogy ha pártunk megértett valamely új feladatot, akkor képes ennek megvalósítására, feltéve, hogy nem nyugszik meg a babérokon.

Pártunk nem egy nehéz feladatot oldott már meg, nem egy nehézséget küzdött le! Mert a nehézségek nem csökkentik, hanem megsokszorozzák pártunk erejét. Pártunk ideológiai színvonalának emelése a szocializmushoz való haladásunk elengedhetetlen feltétele. Ez a cél lebegjen előttünk. Hűek maradvá mindvégig Marx, Engels, Lenin, Sztálin tanításához, pártunk központi vezetőségének, pártunk szeretett vezérének, Rákosi elvtársnak vezetésével ideológiailag még egységesebbé, még összekovácsoltabbá tesszük pártunkat és új győzelmekre visszük a magyar dolgozó népet a szocializmus útján! Éljen a mi nagy pártunk, a Magyar Dolgozók Pártja! Éljen a mi nagy tanítómesterünk, a nemzetközi proletariátus és a dolgozó tömegek nagy vezére, nagy tanítónk, Sztálin elvtárs!

TARTALOM

<i>Rajk László</i> megnyitó beszéde	— — — — —	5
<i>Révai József</i> : Elméleti feladataink és a párt- oktatás	— — — — —	11
<i>Bíró Zoltán</i> : A pártoktatás döntő feladatai	— —	57
<i>Gerő Ernő</i> zárszava	— — — — —	83

AZ ELMÉLETI SZÍNVONAL EMELESEÉRT!

A MARXIZMUS-LENINIZMUS KIS KÖNYVTÁRA

MINDEN KÖTETE A MARXI-LENINI ELMÉLET
EGY-EGY FŐKÉRDÉSÉVEL ISMERTETI MEG AZ
OLVASÓT.

	Forint
1. Lenin: Marx Károly és Engels Frigyes —	2.—
2. Engels: A szocializmus fejlődése az utó- piától a tudományig — — — — —	2.—
3. Engels: Feuerbach — — — — —	2.—
4. Marx: Bértmunka és tőke — — — — —	2.—
5. Marx: Bér, ár és haszon — — — — —	2.—
6. Marx—Engels: A történelmi materializ- musról — — — — —	2.—
7—8. Marx—Engels: A kommunista kiáltvány	4.—
9. Plechánov: A materialista történelemfel- fogásról — — — — —	2.—
10—11. Lenin: Kik a „nép barátai“ és hogyan harcolnak a szociáldemokraták ellen? —	4.—
12. Plechánov: A személyiség történelmi sze- repének kérdéséhez — — — — —	2.—
13. Engels: A szakszervezetekről — — — — —	2.—
14—15. Lenin: A szociáldemokrácia két taktikája a demokratikus forradalomban — — —	4.—
16—17. Sztálin: A leninizmus alapjai — — — — —	4.—
18. Sztálin: A dialektikus és a történelmi materializmusról — — — — —	2.—
19—20. Lenin: „Baloldaliság“ — a kommunizmus gyermekbetegsége — — — — —	4.—
21—23. Marx: Osztályharcok Franciaországban 1848—1850-ig — — — — —	6.—
24—25. Lenin: Állam és forradalom — — — — —	4.—
26—27. Lenin: Az imperializmus, mint a kapita- lizmus legfelsőbb foka — — — — —	4.—
28—29. Lenin: A proletárforradalom és a renegát Kautsky — — — — —	4.—
30—32. Lenin: Mi a teendő? — — — — —	6.—
33—35. Lenin: Egy lépés előre, két lépés hátra —	6.—

ELŐKÉSZÜLETBEN:

Lenin: Marxizmus és a nemzeti kérdés.

Lenin: A nemzetek önrendelkezési jogáról.

Sztálin: Leninről.

Sztálin: A leninizmus kérdéseire.

SZIKRA KIADÁS

A m a r x i z m u s - l e n i n i z m u s
k l a s s z i k u s a i

M a r x

A T Ó K E

A politikai gazdaságtan bírálata.
(A tőke termelési folyamata.)
„Mióta tőkésék és munkások
vannak a világon, nem jelent
meg könyv, mely fontosabb lenne
a munkások számára.“ (Engels.)
Első magyar tudományos, szöveg-
kritikai kiadás.

Fordította:

Rudas László és Nagy Tamás

Ára: fűzve 60.—, kötve 75.— Ft.

S Z I K R A K I A D Á S

Lenin

**MATERIALIZMUS ÉS
EMPIRIOKRITICIZMUS**

Lenin e nagyszabású, alapvető művében világosan és félreérthetetlenül fogalmazza meg a marxizmus elméleti alapjait: a dialektikus és történelmi materializmust.

Ára: fűzve 30.—, kötve 43.— Ft.

S Z I K R A K I A D Á S

Sztálin

A LENINIZMUS KÉRDÉSEI

A marxi-lenini tanok nagy tanítómesterének, Sztálinnak tanításai a munkásmozgalom elméletéről és gyakorlatáról.

Ára: füzve 24.—, kötve 37.— Ft.

SZIKRA KIADÁS

**A
SZOVJETUNIO
KOMMUNISTA (BOLSEVIK)
PARTJÁNAK TÖRTÉNETE**

Ára: 12.— Ft.

SZIKRA KIADÁS